

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM SEVERNE PRIMORSKE (Goriške razvojne regije) 2014–2020

Povzetek

Severnoprimorska mrežna regionalna razvojna agencija

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM SEVERNE PRIMORSKE (Goriške razvojne regije) 2014–2020

Povzetek

**Regionalni razvojni program Severne Primorske
(Goriške razvojne regije) 2014–2020
Povzetek**

Izdala: Severnoprimska mrežna regionalna razvojna agencija, zanjo nosilna razvojna agencija Posoški razvojni center. Sodelujoče razvojne agencije: Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija, Razvojna agencija ROD Ajdovščina in RRA Severne Primorske d.o.o. Nova Gorica

Založil: Posoški razvojni center

Besedilo: mag. Almira Pirih, vodja odbora za človeške vire; Tomaž Vadjunec, vodja odbora za gospodarstvo; Tanja Golja, vodja odbora za turizem; Suzana Žvokelj Ferjančič, vodja odbora za razvoj podeželja; Meta Rustja, sodelavka vodje odbora za razvoj podeželja; Andreja Trojar Lapanja, vodja odbora za okolje, prostor in infrastrukturo; Brigita Bratina Peršin, vodja priprave povzetka RRP; Mateja Skok, pomočnica vodje priprave povzetka RRP

Zbrala in uredila: Mateja Kutin

Lektoriranje: Polona Hadalin Baša

Prevod: Leemeta

Fotografije: Mateja Kutin, Miro Kristan, Tatjana Šalej Faletič, Robert Zabukovec, arhiv Ekološke kmetije Černuta, arhiv HIT d.d., arhiv LTO Sotočje, arhiv Mestne občine Nova Gorica, arhiv Občine Brda, arhiv Občine Kanal ob Soči, arhiv podjetja Hidria Rotomatika d.o.o., arhiv Ribiške družine Tolmin, arhiv Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju«, Andrej Kutin, Jana Podgornik, Blaž Rosa, Bojan Tavčar, Samo Trebižan, Armano Zuodar

Karte in grafi: Gaya d.o.o.

Oblikovanje, grafična priprava in tisk: Gaya d.o.o.

Naklada: 500 izvodov

Tolmin, december 2015

Publikacijo so sofinancirale Mestna občina Nova Gorica, Občina Ajdovščina, Občina Bovec, Občina Brda, Občina Cerkno, Občina Idrija, Občina Kanal ob Soči, Občina Kobarid, Občina Miren-Kostanjevica, Občina Renče-Vogrsko, Občina Šempeter-Vrtojba, Občina Tolmin in Občina Vipava.

Celoten dokument je dostopen na spletnih straneh vseh štirih razvojnih agencij.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

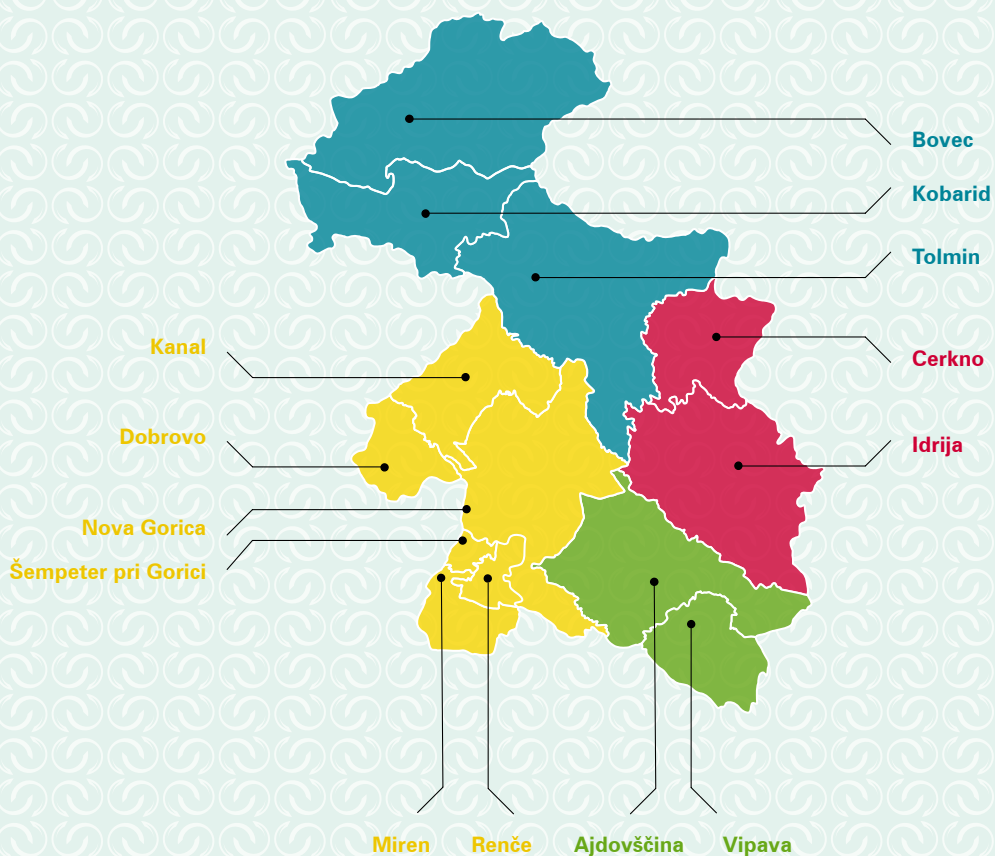
332.12(497.473)
711.2(497.473)

REGIONALNI razvojni program Severne Primorske (Goriške razvojne regije) 2014-2020 : povzetek / [besedilo Almira Pirih ... [et al.] ; zbrala in uredila Mateja Kutin ; prevod Leemeta ; fotografije Mateja Kutin ... [et al.] ; karte in grafi Gaya]. - Tolmin : Posoški razvojni center, 2015

ISBN 978-961-93729-5-1
1. Pirih, Almira 2. Kutin, Mateja
283378944

1	UVOD	7
2	OPIS REGIJE IN ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV	9
2.1	Stanje na področju človeških virov	11
2.2	Stanje na področju storitev splošnega družbenega pomena	11
2.3	Stanje na področju gospodarstva	13
2.4	Stanje na področju turizma	15
2.5	Stanje na področju razvoja podeželja	15
2.6	Stanje na področju razvoja okolja, prostora in infrastrukture	17
2.7	Stanje nevladnega sektorja	19
3	KLJUČNE PREDNOSTI IN RAZVOJNE OVIRE REGIJE	20
4	RAZVOJNA VIZIJA	22
5	RAZVOJNA SPECIALIZACIJA REGIJE	23
6	STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI REGIJE	25
7	RAZVOJNE PRIORITETE REGIJE	26
	Razvojna prioriteta 1: Dvig konkurenčnosti, inovativnosti in zaposlitvenih možnosti v regiji	26
	Razvojna prioriteta 2: Izboljšanje kakovosti življenja	27
	Razvojna prioriteta 3: Trajnostni okoljski, prostorski in infrastrukturni razvoj regije	27
8	MEHANIZMI IN PRISTOPI ZA IZVAJANJE TERITORIALNE RAZVOJNE POLITIKE TER REGIJSKIH PROJEKTOV	28
8.1	Mehanizem CLLD	28
8.2	Mehanizem CTN	29
8.3	Integrirani pristop k izvajanju celovitega projekta na območju Triglavskega narodnega parka (CMP TNP)	30
9	PREGLED KLJUČNIH REGIJSKIH PROJEKTOV	31
10	SPREMLJANJE, VREDNOTENJE IN ORGANIZIRANOST IZVAJANJA RRP	35
	REGIONAL DEVELOPMENT PROGRAMME OF THE NORTHERN PRIMORSKA (GORIŠKA) REGION 2014–2020	36
	KLJUČNA LITERATURA IN VIRI	38

Severna Primorska (Goriška razvojna regija) z občinskimi središči

Posoški razvojni center

Idrijsko - Cerkljanska razvojna agencija
d.o.o. Idrija

Razvojna agencija ROD Ajdovščina

RRA severne Primorske
Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica

1 UVOD

Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške razvojne regije) 2014–2020 (RRP) je temeljni programski dokument na regionalni ravni, ki na podlagi analize razvojnih potencialov opredeljuje prednosti razvojne regije, določa njene prioritete, ukrepe in aktivnosti ter finančno ovrednotene projekte.

RRP 2014–2020 obsega geografsko območje **Goriške** kot **razvojne regije** na nivoju Standardne klasifikacije teritorialnih enot 3 in vključuje **13 občin**: Mestno občino Nova Gorica, Občino Ajdovščina, Občino Bovec, Občino Brda, Občino Cerklje, Občino Idrija, Občino Kanal ob Soči, Občino Kobarid, Občino Miren-Kostanjevica, Občino Renče-Vogrsko, Občino Šempeter-Vrtojba, Občino Tolmin in Občino Vipava.

RRP je sestavljen iz **strateškega in programskega dela**. Strateški del vsebuje analizo regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije, razvojno vizijo, cilje ter prioritete regije in določitev razvojne specializacije regije. Programski del vsebuje projekte za spodbujanje razvoja v regiji s časovnim in finančnim ovrednotenjem ter določa sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja RRP.

Z usklajevanjem regionalnih, državnih in evropskih prioritet bo zagotovljeno, da bo **RRP eden od stebrov za doseganje skupnih ciljev**. Poleg specifičnih ciljev, ki so določeni na državni ravni in katerim bo z izvajanjem RRP morala prispevati tudi Goriška razvojna regija, so v njem opredeljeni tudi posebni cilji, ki izhajajo iz regionalnih razvojnih potencialov ter so predmet razvojne specializacije regije.

Cilj izdelave RRP je, da se z vključevanjem strokovnih, razvojnih in upravnih institucij, predstavnikov gospodarstva, sindikatov ter civilne družbe oblikujejo in uskladijo razvojni cilji na področju gospodarskega, socialnega, izobraževalnega, prostorskega, okoljskega, infrastrukturnega in kulturnega razvoja v regiji, določijo prioritete, ukrepi, aktivnosti ter prioritetni projekti, finančni in kadrovski viri ter način organiziranosti za njihovo uresničevanje.

Glede na cilj izdelave RRP je bilo pri pripravi dokumenta **pomembno sodelovanje** naslednjih organov:

- **Sveta Severne Primorske (Goriške razvojne) regije**, ki ga sestavlja 13 županov.
- **Razvojnega sveta regije**, ki šteje 33 članov: 13 funkcionarjev lokalne samouprave, 13 predstavnikov gospodarstva in 7 predstavnikov nevladnih organizacij.
- **Odborov Razvojnega sveta regije**: Odbor za človeške vire, Odbor za gospodarstvo, Odbor za turizem, Odbor za razvoj podeželja in Odbor za okolje, prostor in infrastrukturo. Odbori skupaj štejejo 165 članov, med katerimi so predstavniki občin, gospodarskih subjektov, Gospodarske zbornice Slovenije, Območne zbornice za Severno Primorsko, območnih obrtnih zbornic, Kmetijsko gozdarske zbornice, Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica, novogoriške enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje, predstavnikov izobraževalnih, razvojnih, strokovnih in upravnih institucij ter upravljavcev zavarovanih območij narave, predstavniki izpostav ministrstev oziroma državnih institucij, ki delujejo na regionalni ravni, in predstavniki nevladnih organizacij. Odbori so aktivno sodelovali pri pripravi RRP, predvsem pri programskem delu priprave RRP.

Proces izdelave RRP je potekal od septembra 2012 do januarja 2015. Strokovno in administrativno pomoč so opravljali koordinatorji vsebinskih področij, ki so zaposleni v štirih razvojnih agencijah **Severnoprimorske mrežne regionalne razvojne agencije: Posoškemu razvojnemu centru, RRA Severne Primorske d.o.o. Nova Gorica, Idrijsko-Cerkljanski razvojni agenciji d.o.o. Idrija in Razvojni agenciji ROD Ajdovščina.**

Izhajajoč iz regijskih potencialov in na podlagi upoštevanja temeljnih državnih razvojnih dokumentov, dostopnih v času priprave, ciljev ter razvojnih prioritet regije in na podlagi nabora projektov so v RRP za obdobje 2014–2020 oblikovane **3 prioritete, 11 ukrepov in 27 aktivnosti** (investicijskih področij) za izvajanje regionalnega razvojnega programa. Znotraj vsake aktivnosti (investicijskega področja) so bili opredeljeni regijski projektni predlogi, tudi prednostni.

Goriška razvojna regija bo uspešnost, prepoznavnost, razvojno in gospodarsko moč regije krepila v okvirih ter pogojih, ki jih postavljajo država, direktive Evropske unije (EU) in globalno soodvisen svet, vendar ob upoštevanju lokalnih ter regionalnih značilnosti in s ciljem zagotavljanja kakovosti življenja prebivalcev. Regija postaja eden ključnih vzvodov sodobnega razvoja, ki ustvarja ugodno okolje za povezovanje in celovit razvoj lokalnih skupnosti ter kakovostno življenje posameznikov.

Za uspešno izvajanje RRP bo ključnega pomena krepitev razvojnega dialoga. Vključevanje vseh območij in partnersko sodelovanje lokalnih skupnosti, razvojnih, strokovnih ter drugih institucij, gospodarstva in nevladnega sektorja pri pripravi ter izvajanju prednostnih regijskih projektov bo za uspešno izvajanje RRP nujno, saj partnerstvo, enakopravnost ter znanje krepijo soodgovornost za razvoj. V ta namen je bila vzpostavljena regijska razvojna mreža, ki bo v nadaljnjem procesu dograjena.

Finančna vrednost izraženih **razvojnih potreb regije** (na ravni projektnih predlogov in projektnih idej) je približno **982.491.345 evrov**, pri čemer niso upoštevane vrednosti državnih projektov. Razvojne potrebe regije so bile prepoznane na podlagi posredovanih projektov, analiz stanja in predvidenih zmožnosti ključnih deležnikov, ki kreirajo razvoj. Deležniki in člani Razvojnega sveta regije z odbori so aktivno sodelovali na vseh dosedanjih delovnih sestankih in podajali pripombe ter mnenja na pripravljene projektne predloge.

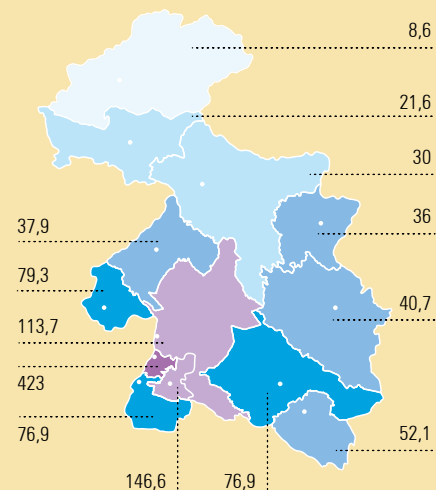
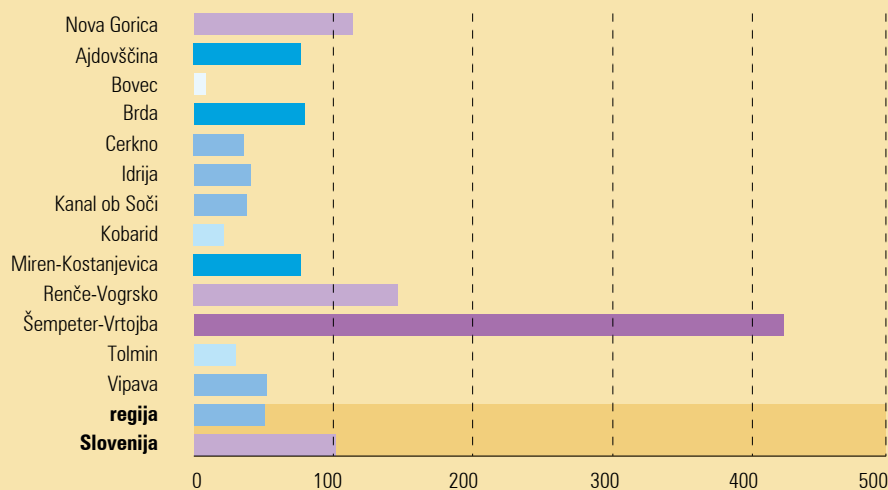
RRP je februarja 2015 s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pridobil pozitivno mnenje o njegovi skladnosti z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in razvojnimi politikami Republike Slovenije. 17. marca 2015 ga je sprejel Razvojni svet Severne Primorske (Goriške razvojne) regije in ga istega dne soglasno potrdil še Svet Severne Primorske (Goriške razvojne) regije.

2 OPIS REGIJE IN ANALIZA REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV

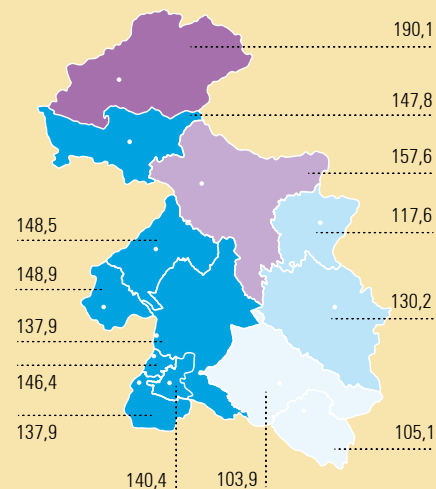
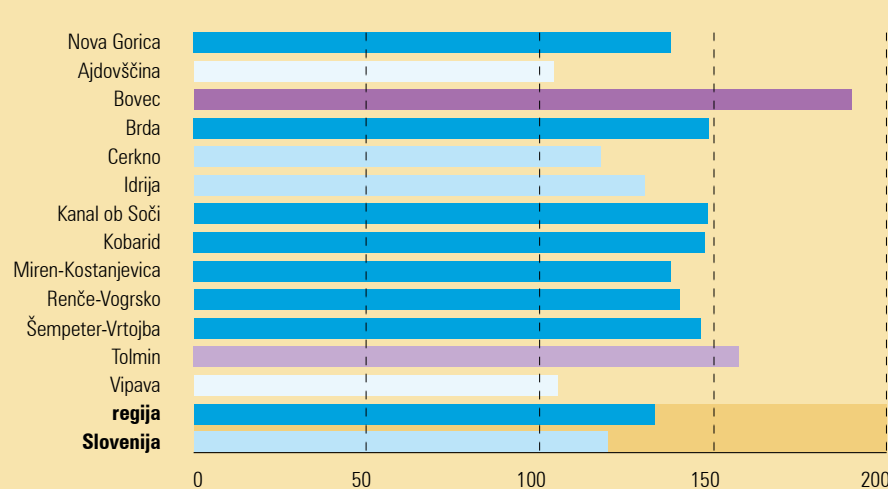
Severna Primorska (Goriška razvojna regija) ima v slovenskem in evropskem prostoru strateško lego. Leži na stičišču prometnih poti tik ob meji z Italijo. Zanja je značilna izjemna pokrajinska raznolikost, saj obsega območje od visokogorja Julijskih Alp na severu, prek sredogorskega Idrijsko-Cerkljanskega hribovja, visokih dinarskih kraških planot Banjšic in Trnovskega gozda do Vipavske doline na jugu, in številni naravni pojavi ter naravne lastnosti, ki pogojujejo biotsko raznolikost območja. Celotno regijo povezuje reka Soča s svojimi pritoki.

Regija je razdeljena na štiri funkcijsko zaokrožena območja: Novogoriško subregijo s središčem v Novi Gorici, Zgornje Posočje s središčem v Tolminu, Idrijsko-Cerkljansko subregijo s središčem v Idriji in Zgornjo Vipavsko dolino s središčem v Ajdovščini. Središče regije predstavlja Nova Gorica, ki je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije opredeljena kot središče nacionalnega pomena, glede na svojo lego in čezmejno povezovanje pa postaja tudi središče mednarodnega pomena. Obmejna območja vzdolž nekdanje meje z Italijo so glede na izjemne naravne – Triglavski narodni park (TNP) – in kulturne potenciale ob ustreznih povezanih razvojnih ukrepih izjemen razvojni potencial regije ter države.

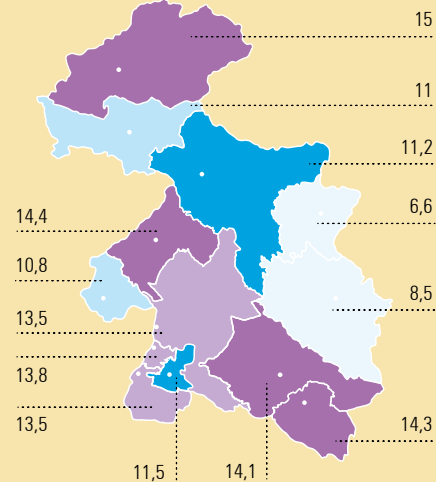
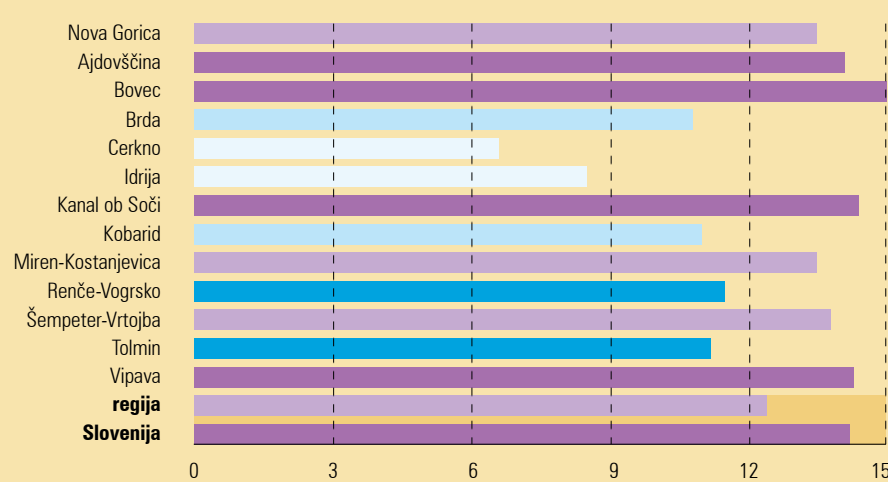
Gostota poseljenosti po občinah (število prebivalcev na km², 1. 1. 2014)

Indeks staranja prebivalstva po občinah (razmerje med številom oseb, starih 65 let ali več, in številom oseb, mlajših od 15 let, 2014)

Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah (1. 1. 2014)

2.1 STANJE NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV

Demografski trendi

Kazalniki demografskega razvoja regije so še vedno pod slovenskim povprečjem, vendar je njihovo slabšanje v določeni meri zaustavljeno. Število prebivalcev je v zadnjem sedemletnem obdobju rahlo upadlo (za 0,9 %). V Zgornji Vipavski dolini je število prebivalcev naraslo za 2,9 %, v ostalih subregijah pa pada. Naravni prirast je na ravni regije pozitiven, k čemur prispeva le visok naravni prirast v Zgornji Vipavski dolini. Indeks staranja prebivalstva je v letu 2014 glede na slovensko povprečje še vedno visok, vendar v zadnjem sedemletnem obdobju stagnira.

Trg dela

Izobrazbena struktura delovno aktivnega prebivalstva se je izboljšala. Število delovno aktivnega prebivalstva je pred gospodarsko krizo naraščalo, zadnja leta pa je opazen upad in močno povečanje stopnje registrirane brezposelnosti. Struktura brezposelnih oseb je v večini kategorij nekoliko boljša od državnega povprečja. Še vedno pa je na trgu dela prisotno strukturno neskladje, ki je posledica razhajanja med poklici, za katere se mladi šolajo, in potrebami gospodarstva regije oziroma delodajalcev.

2.2 STANJE NA PODROČJU STORITEV SPLOŠNEGA DRUŽBENEGA POMENA

Vzgoja, izobraževanje in usposabljanje

Vse več otrok je vključenih v vrtce, upada pa število otrok, vključenih v osnovnošolsko izobraževanje. Največja koncentracija šol in programov na področju srednjega in višješolskega izobraževanja je v Novi Gorici, drugje delujejo predvsem gimnazije. Univerza v Novi Gorici ponuja vse več programov, poleg tega pa razvija tudi raziskovalne programe. Različni programi izobraževanja in usposabljanja se izvajajo tudi pod okriljem Viso-

košolskega in raziskovalnega središča Primorske. Učni center za izobraževanje zdravstvenih delavcev je Psihiatrična bolnišnica Idrija. Različne programe vseživljenjskega izobraževanja pa ponujajo srednje šole, ljudske univerze in razvojne agencije, v manjši meri pa tudi zasebni zavodi oziroma gospodarske družbe.

Število študentov v zadnjih letih upada. Regija še vedno beleži premajhno zanimanje mladih za poklice, ki jih potrebuje regijsko gospodarstvo. Do leta 2013 sta kot korektor tega neskladja in spodbuda mladim za odločanje za deficitarne poklice v regiji delovali dve študentski shemi, po tem letu pa le še ena – regijska študentska shema.

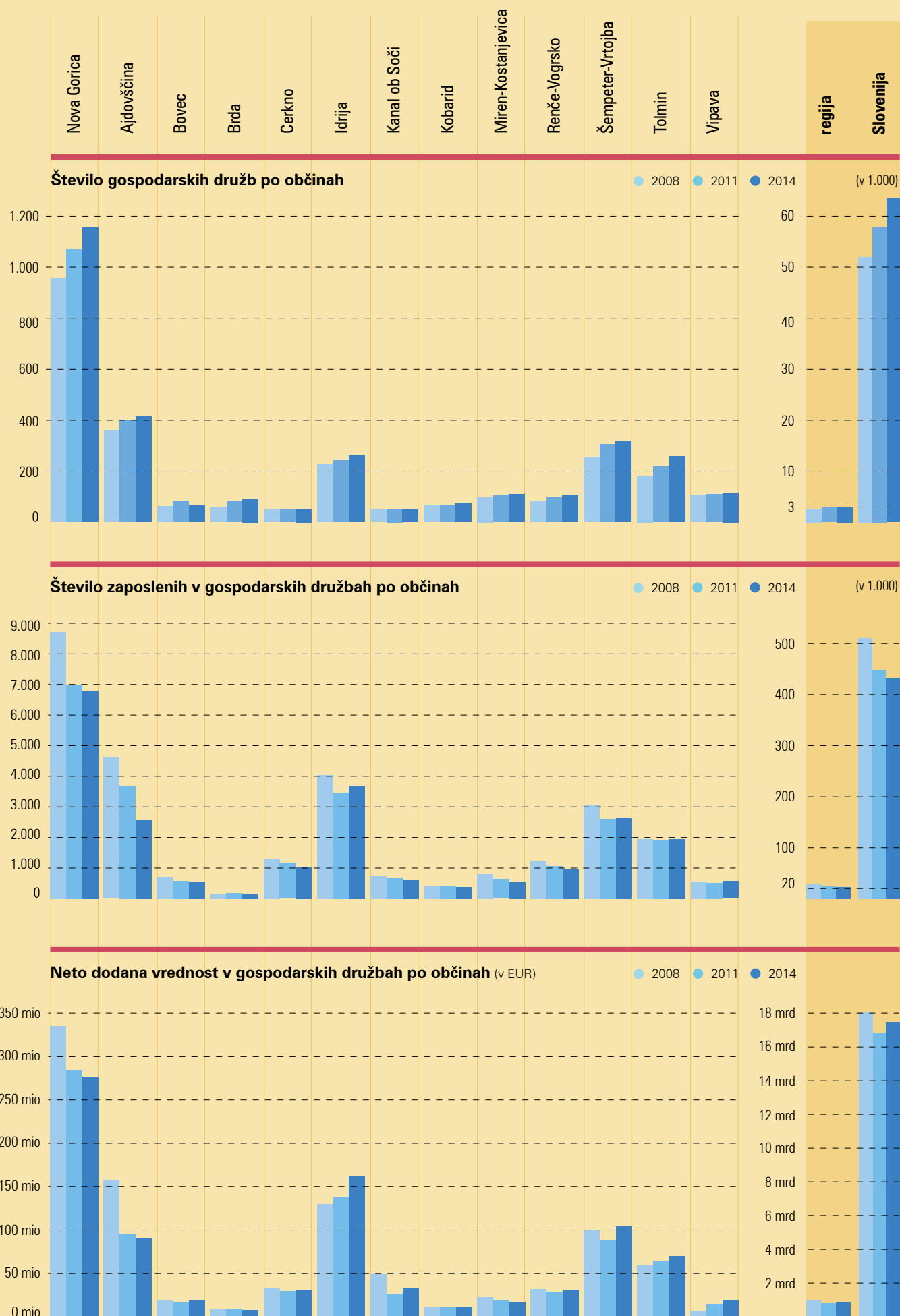
Zdravstvo

V Šempetru pri Gorici deluje Splošna bolnišnica dr. Franca Derganca Nova Gorica, v Idriji pa Psihiatrična bolnišnica Idrija, ki zagotavlja vrhunске storitve svoje stroke na območju severne in južne Primorske ter Notranjske. V regiji delujejo štiri zdravstveni domovi, ki opravljajo preventivne in kurativne storitve na področju zdravstvenega varstva: v Ajdovščini, Idriji, Novi Gorici in Tolminu. V Novi Gorici pokriva zobozdravstvene storitve Zdravstveni dom Zobozdravstveno varstvo Nova Gorica, drugje pa so organizirane v okviru zdravstvenih domov. V regiji delujejo tudi zasebne ambulante. K izboljšanju dostopnosti storitev za ledvične bolnike je pomembno prispeval leta 2011 odprt Dializni center Kobarid.

Na podlagi novele Zakona o zdravstveni dejavnosti iz leta 2013 so se Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije in devet območnih zavodov za zdravstveno varstvo združili v dva nova zavoda: Nacionalni inštitut za javno zdravje in Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano.

Socialno varstvo

Po Zakonu o socialnem varstvu neposredne naloge socialnega varstva izvajajo javni socialno varstveni zavodi. Na območju celotne regije deluje sedem domov za upokojeince in trije varstveno delovni centri. V javnem interesu delujejo tudi posamezna društva in humanitarne organizacije.

Kultura

Regija se ponaša z bogato kulturno tradicijo in dediščino. Razvita je mreža kulturnih ustanov s pestro ponudbo in vse večjim obiskom. Za ohranjanje kulturne dediščine kot strokovna institucija skrbi Zavod za kulturno dediščino v Novi Gorici, za obnovo, vzdrževanje in vključenost dediščine v turistično dejavnost pa tudi različne druge ustanove, kot so občine, muzeji, razvojne agencije ter turistične organizacije. V turistično ponudbo in družabno življenje krajev se aktivno vključujejo tudi številna društva.

Šport

Športno infrastrukturo, ki je zgrajena predvsem v štirih večjih središčih, dopolnjujejo šolski objekti z igrišči, ki so v večji meri namenjeni tudi širši uporabi.

Razlike v dostopnosti uslug in programov družbenih dejavnosti

Razlika v dostopnosti uslug in programov družbenih dejavnosti (varstvo otrok in ostarelih, socialno varstvo, zdravstvo, kultura, šport, izobraževanje) je in tudi bo prisotna zaradi velikih razlik znotraj regije ter je posledica redke poseljenosti, oddaljenosti hribovskih krajev, različne ekonomske razvitosti posameznih območij ... Pomembno je, da si občine kljub zaostrenem gospodarskem položaju ob podpori države prizadevajo obstoječe usluge in s tem povezane dejavnosti oziroma institucije v čim večji meri ohraniti.

2.3 STANJE NA PODROČJU GOSPODARSTVA

Makroekonomski kazalniki regije

Povprečna rast bruto družbenega proizvoda (BDP) Goriške razvojne regije je bila v obdobju 2007–2011 počasnejša od povprečne rasti BDP Slovenije in je pod slovenskim ter evropskim (EU 27) povprečjem. V letih 2000–2011 je rast BDP na prebivalca znašala 155,37 %. Iz podatkov je razvidno, da se je v letih 2009–2011 zaradi gospodarske krize rast BDP upočasnila. V tem obdobju

BDP Goriške razvojne regije upada tudi v primerjavi z BDP ostalih razvojnih regij iz kohezijske regije Zahodna Slovenija. BDP na prebivalca pa je znatno nižji tudi v primerjavi s sosednjimi pokrajinami v Italiji; najmanjša razlika v BDP na prebivalca je med Goriško razvojno regijo in Videmsko pokrajino.

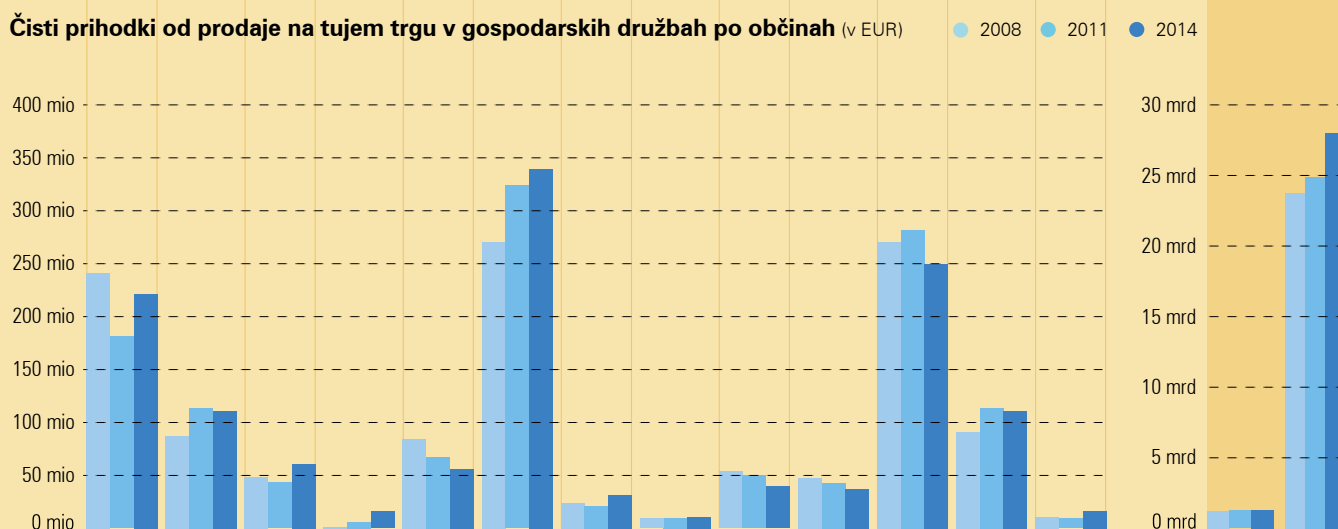
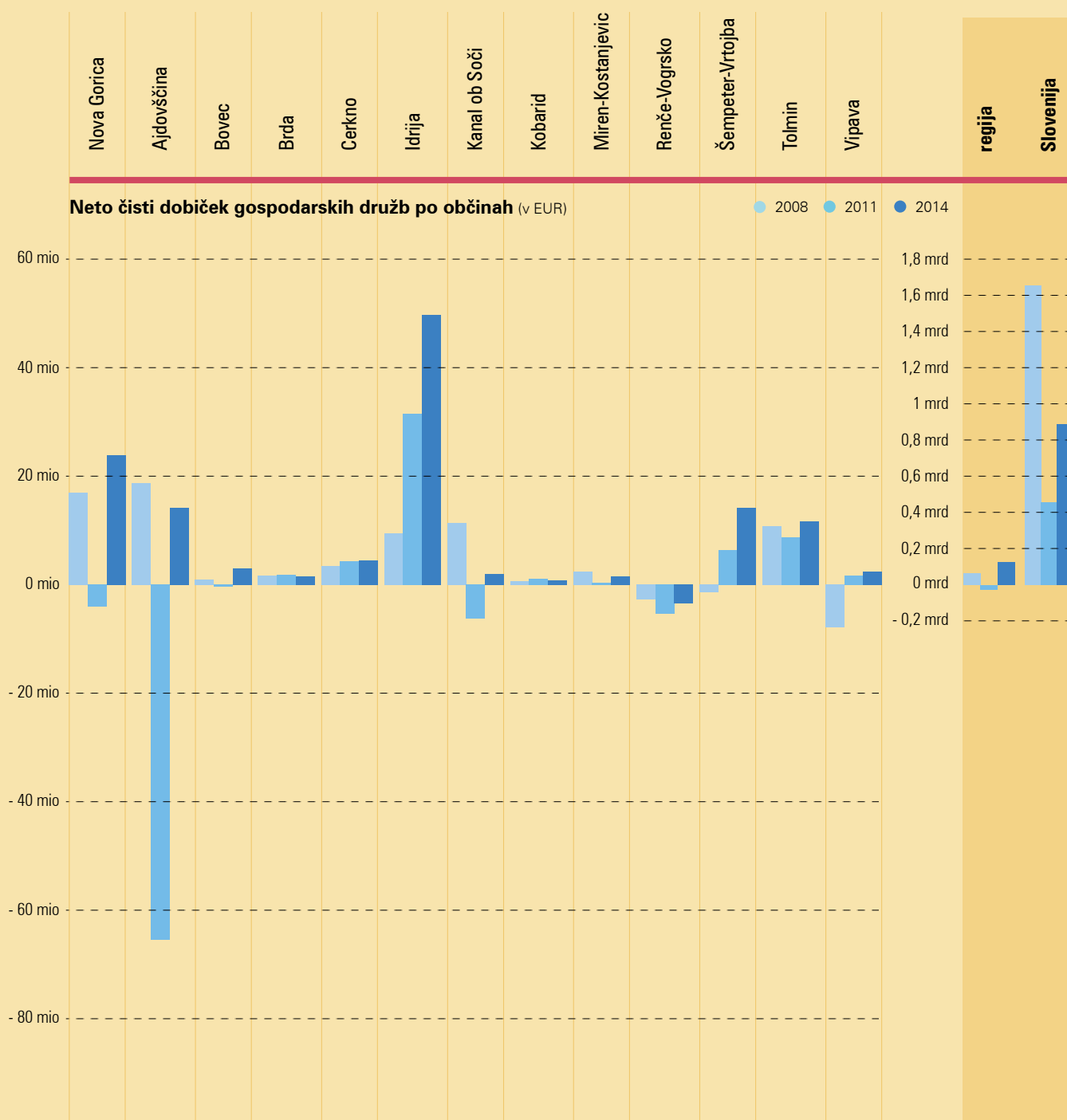
V letu 2011 so zaposleni v gospodarskih družbah v povprečju zaslužili za 9,37 % manj kot znaša povprečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji. Vlaganje sredstev v razvoj in raziskave je vsako leto višje. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so v letu 2012 pravni subjekti za to namenili 63 milijonov evrov, kar je za 0,5 odstotne točke višji delež od slovenskega povprečja.

Kazalniki poslovanja gospodarskih družb z zadrugami

V obdobju 2007–2013 je v regiji opazna rast ustanavljanja predvsem gospodarskih družb in zadrug, zmanjšalo pa se je število samostojnih podjetnikov ter drugih fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost. Kar 30,78 % vseh registriranih poslovnih subjektov v regiji posluje v Mestni občini Nova Gorica, sledijo občine Ajdovščina, Idrija in Tolmin ter Šempeter-Vrtojba, slednja zaradi bližine regijskega središča ter geografske lege s pripadajočo infrastrukturo. Ostalih sedem občin ima na svojem območju registriranih manj kot 28,21 % vseh poslovnih subjektov v regiji.

Družbe so v letu 2014 izboljšale rezultate poslovanja glede na predhodno leto in tudi glede na zadnje sedemletno obdobje, kar kaže na ponovni zagon gospodarske dejavnosti. Njihovi prihodki so v istem letu znašali 3.301.168 tisoč evrov (za 6,2 % manjši kot v letu 2011 in za 17,2 % manjši kot v letu 2008).

Obseg izvoza se v zadnjem sedemletnem obdobju kljub gospodarski krizi na ravni regije ni bistveno zmanjšal. Večji del (63,8 %) izvoznih prihodkov so izkazale družbe s področja predelovalnih dejavnosti, 15,5 % družbe s področja dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil, 11,7 % pa družbe s področja strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti.

Ugotovljeni čisti dobiček regije je znašal 160.807.000 evrov, pridelana čista izguba pa 35.086.000 evrov.

Kazalnika gospodarnosti, čista dobičkovnost skupnih prihodkov in čista dobičkovnost poslovnih prihodkov, kažete leta 2013 prvič po letu 2008 pozitivno rast. Leta 2014 so družbe glede na kazalnik donosnosti sredstev sredstva glede na predhodno leto spet boljše upravljale. Kazalniki celotne gospodarnosti in gospodarnosti poslovanja za leto 2014 prikazujejo pozitiven trend rasti poslovanja subjektov v regiji. Primerjava kazalnikov med leti 2008, 2010 in 2013 nam pokaže, da so družbe v regiji dosegle primerljive prihodke na zaposlenega in rast neto dodane vrednosti na zaposlenega (povprečno 2,03 % na leto).

Ob koncu leta 2014 so imele družbe v regiji med obveznostmi do virov sredstev 46,1 % kapitala, 13,4 % dolgoročnih obveznosti, 37,3 % kratkoročnih obveznosti in 0,4 % pasivnih časovnih razmejitev.

2.4 STANJE NA PODROČJU TURIZMA

Turizem predstavlja za Goriško razvojno regijo perspektivno gospodarsko dejavnost, ki posredno in neposredno vključuje številne druge dejavnosti ter se z njimi povezuje. Regija ima zelo raznoliko strukturo namestitvenih kapacitet, katerih število se povečuje. Raznolika je tudi struktura obiskovalcev, tako glede nacionalnosti kot tudi glede motivov prihoda. Povečuje se število domačih in tujih turistov ter število njihovih nočitev. Dolžina bivanja turistov je kratka, v povprečju nekaj več kot dva dni.

Naravne in kulturno-zgodovinske danosti pogojujejo vrsto turizma. V prihodnosti se zato pričakuje porast turističnih produktov, ki jih ponujajo kulturno-vinski, športno-rekreativni, verski, vitalni, igralniški turizem in turizem, ki temelji na bogati kulturni, zgodovinski ter tehniški dediščini in kulinariki. V regiji pa so tudi možnosti za razvoj zdraviliškega turizma in klimatskih zdravilišč.

2.5 STANJE NA PODROČJU RAZVOJA PODEŽELJA

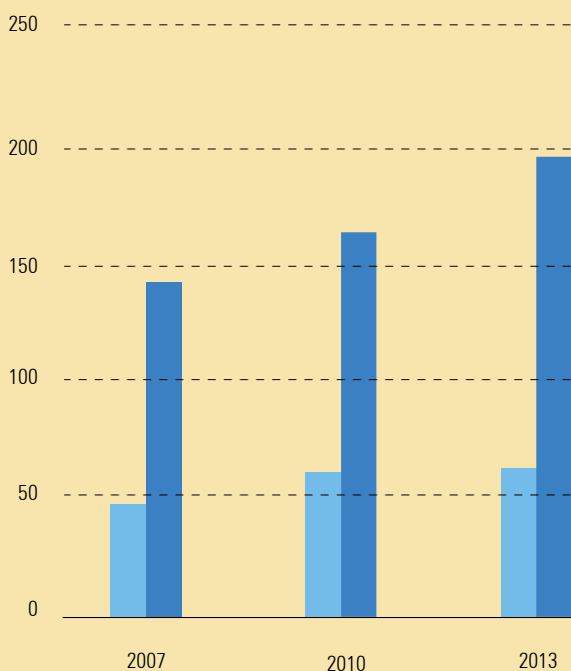
Večinski del regije je podeželski. Za območje je značilna velika gozdnatost; gozdovi pokrivajo kar 67,4 % površine regije.

Regija obsega pokrajinsko neenotno območje, za katerega so značilna štiri fitogeografska območja: alpsko območje zgornje Soške doline, predalpsko območje v porečju Idrijce, dinarsko območje Banjške, Črnovrške in Trnovske planote, Kolovrata ter nanoškega masiva in submediteransko območje Srednjega Posočja, Vipavske doline ter Goriških brd. Glede na naravne pogoje za kmetovanje regijo delimo na tri območja:

- Območja z najtežjimi razmerami za kmetovanje: spodnji Kras, gorati predeli Nanosa in območja pod njim, območje Trnovskega gozda ter Banjške planote, višji predeli Goriških brd, celotno Zgornje Posočje in Idrijsko-Cerkljanska subregija z izjemo rečnih dolin. Gre za kmetijska območja, ki so redko poseljena in demografsko ogrožena. Glavna kmetijska dejavnost je živinoreja. Kmetovanje je ekstenzivno, okoliju prijazno.
- Območja z relativno ugodnimi naravnimi razmerami: Zgornja Vipavska dolina in dolina Soče. Gre za živinorejska območja, s pojavi donosnejših kmetijskih dejavnosti, kot sta vinogradništvo in sadjarstvo. Opustitev živinoreje bi povzročila občutno degradacijo kulturne krajine. Pomemben omejitveni dejavnik v Vipavski dolini je burja, ki močno poslabša pogoje za kmetovanje.
- Območje z ugodnimi naravnimi razmerami za kmetovanje (v najmanjšem obsegu regije): spodnji del Vipavske doline z okolico Nove Gorice in del Goriških brd. Živinoreja zaradi nekonkurenčnosti v odnosu do donosnejših kmetijskih panog nima večjega gospodarskega pomena. Submediteranska klima ima pozitiven vpliv na zgodnost pridelave in višjo kakovost pridelkov. Velik vpliv na območje ima suša, za katero obstaja rešitev v izgradnji dovolj obsežnih in kakovostnih namakalnih sistemov, še posebej za pridelavo vrtnin, sadja ter drugih intenzivnejših kultur.

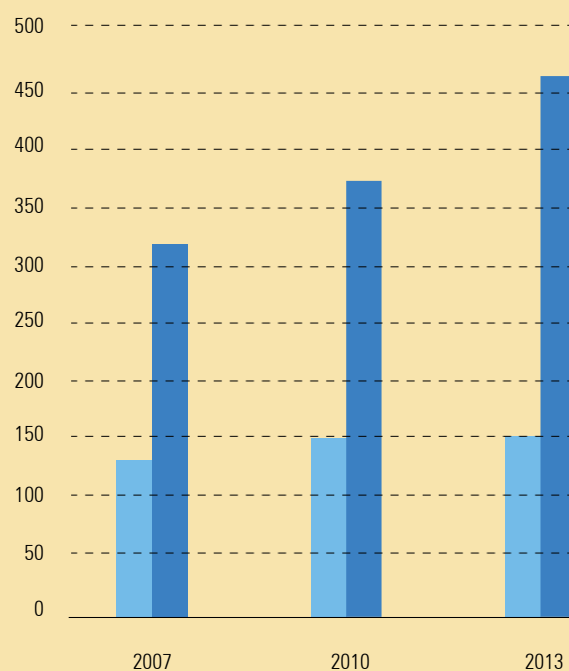
Prihodi turistov (v 1.000)

● Domači ● Tuji turisti

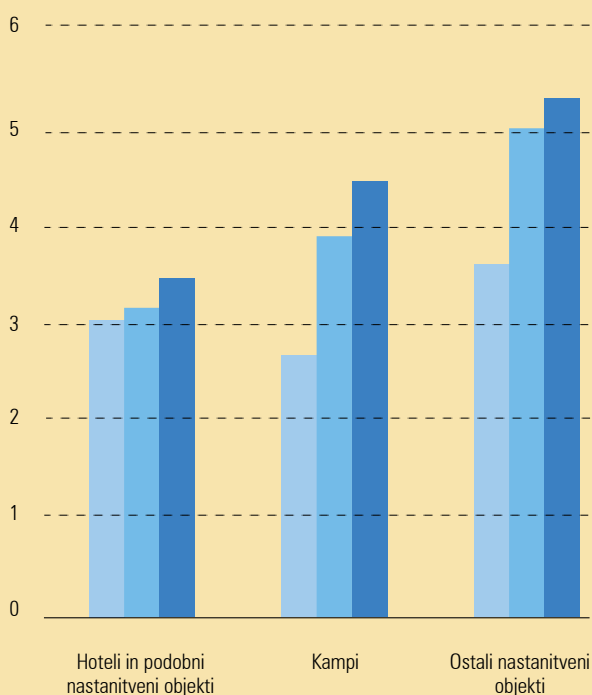
Število nočitev (v 1.000)

● Domači ● Tuji turisti

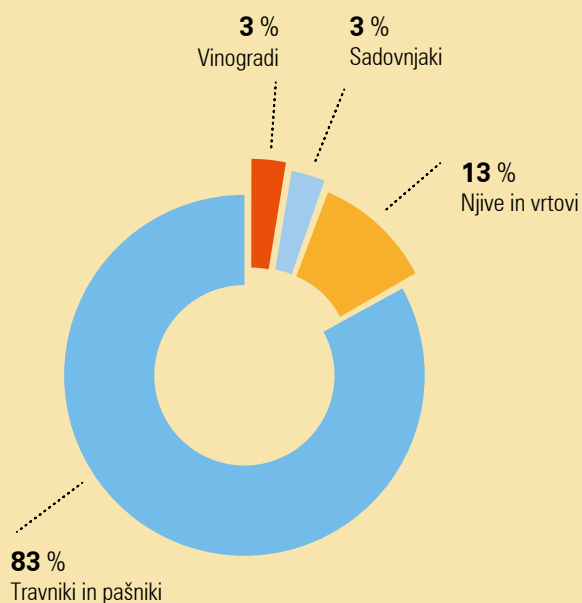

Število ležišč (v 1.000)

● 2008 ● 2010 ● 2013

Struktura rabe kmetijskih zemljišč

Od vseh kmetijskih površin v uporabi predstavlja jo njive in vrtovi 11 %, sadovnjaki 3 %, vinogradi 3 %, pretežni del pa travniki (83 %). Velik delež travnatega sveta živinoreji omogoča, da je glavna kmetijska dejavnost na večjem delu regije, obenem pa prav visok delež travnatega sveta kaže na delovanje naravnih dejavnikov, ki onemogočajo intenzivnejšo rabo tal. Izjema so Vipavska dolina, območje Nove Gorice in Goriška brda.

Kmetijska zemljišča v uporabi v regiji predstavlja jo 6,2 % vseh v Sloveniji, njive predstavlja jo 1,6 % vseh njiv, trajni nasadi predstavlja jo 19,7 % vseh nasadov, travniki pa predstavlja jo 7,7 % vseh travnikov in pašnikov v Sloveniji.

Velikostna, posestna in zemljiška struktura kmetijskih gospodarstev je neugodna, saj prevladujejo majhne kmetije, katerih povprečna velikost je 5,1 hektarja. Skoraj 70 % vseh kmetij je velikih 1–5 hektarov (obsegajo 28,22 % vseh kmetijskih površin), 18,36 % kmetij je velikih 5–10 hektarov (obsegajo 24,62 % vseh kmetijskih površin), delež kmetij, ki so večje od 10 hektarov pa znaša samo 12,27 % (obsegajo 47,14 % kmetijskih površin). Dodatno neugodno strukturno značilnost predstavlja velika posestna razdrobljenost, ki se odraža v velikem številu parcel oziroma obdelovalnih kosov – kmetijska gospodarstva so majhna brez zadostnega kmetijskega dohodka, zato v regiji prevladujejo mešane kmetije.

Gozdarstvo, varstvo in urejanje gozdov so glede na gozdnatost regije zelo pomembni. Na območju prevladujejo bukova rastišča, v Zgornjem Posočju, na Trnovski in Banjški planoti, nanoškem masivu ter Črnovrški planoti pa prevladujejo sorazmerno ohranjeni mešani gozdovi. Glede gospodarjenja z gozdom je še veliko neizkoriščenih potencialov. Z lesno dejavnostjo se ukvarja več srednjih in malih podjetij oziroma samostojnih podjetnikov.

V Goriški razvojni regiji je prisoten tudi sektor sladkovodne akvakulture. Desetim obstoječim ribogojnicam možnosti razvoja odpirajo tudi finančna sredstva Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo.

V zadnjih sedmih letih je prišlo do razmaha dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Predelava mleka,

mesa, sadja; izdelava čipk; vinarstvo; osmičarstvo in gospodarjenje z gozdom imajo dolgoletno tradicijo. Med najpogostejše dopolnilne dejavnosti na kmetijah sodijo turizem na kmetiji, izdelovanje izdelkov domače in umetnostne obrti, izdelava spominkov in storitvene dejavnosti (strojne in delovne usluge). Vidnejši lokalno tipični kmetijski pridelki in izdelki so Idrijski žlikrofi, sir Tolminc, Bovški sir, Nanoški sir, Lokovski sir, Šebreljski želodec, Vipavski pršut, vina vipavskega in briškega vinorodnega okoliša, sadje Vipavske doline, briška češnja, kostanj maron (Vitovlje, Pedrovo, Lig, Goriška brda), šparglji iz Orehovelj, briška pituralka, goriška sivka, briško oljčno olje in goriški radič. Nekateri med njimi so zaščiteni:

- z označbo geografskega porekla: Nanoški sir, sir Tolminc in Bovški sir;
- z geografsko označbo: Šebreljski želodec;
- kot zajamčena tradicionalna posebnost: Idrijski žlikrofi.

2.6 STANJE NA PODROČJU RAZVOJA OKOLJA, PROSTORA IN INFRASTRUKTURE

Naravne značilnosti in stanje okolja

Najpomembnejši zavarovani deli narave na območju regije so: reka Soča, Idrijca s pritoki, območji TNP in Krajinskega parka Zgornja Idrijca. Skupaj z območjem Natura 2000 obsegajo 115.745 hektarov površin, kar je 49,78 % celotne površine regije. S strani stroke in nekaterih občin je bila že pred leti dana pobuda za zavarovanje območja Trnovskega gozda in Nanosa v okviru kategorije regijskega parka. Na listo svetovne dediščine pri UNESCO je uvrščena izjemna dediščina živega srebra v Idriji.

Za regijo je značilna izjemna vodnatost. Z bogatimi vodnimi viri so povezane prednosti in izzivi. Kakovost površinskih voda se viša, še vedno pa imajo nekateri deli regije neustrezno oskrbo s pitno vodo.

Regija nima sistematičnega spremljanja kakovosti vseh sestavin okolja, ni meritvenih točk in ni meritev posameznih onesnaževalcev. Razpoložljivi

podatki kažejo, da se kakovost zraka ne poslabšuje – onesnaženost zraka v regiji, predvsem onesnaženost z žveplovim dioksidom, ni problematična.

Javna gospodarska infrastruktura

Prometna vloga regije je izjemen potencial razvoja trajnostnega transporta z vzpostavitvijo Intermodalnega logističnega centra Vrtojba. Za povezanost regije je ključna tudi 4. razvojna os, zaradi velikih migracij pa tudi trajnostni način transporta. Razvojni potencial regije je tudi omrežje regijskih kolesarskih poti. Železniška infrastruktura je zastarela.

Ena osrednjih razvojnih pomanjkljivosti je šibka pokritost regije s širokopasovnim omrežjem.

Kaže se usmerjenost občin v koncept »zero waste«, ostaja pa vprašanje sanacije obstoječih subregionalnih odlagališč. Delež priključenosti na kanalizacijski sistem je visok v večjih mestih in naseljih posameznih občin, nerešeno pa ostaja čiščenje odpadnih voda na redkeje poseljenih območjih.

Vodni viri in energetika

Površinske vode v Goriški razvojni regiji imajo velik pomen za gospodarski razvoj, in sicer za energetsko izrabo (Soške elektrarne Nova Gorica d.o.o.), ribištvo in turizem. Kaže pa se potreba po usklajeni rabi.

Energetska oskrba regije temelji na električni energiji in tekočih gorivih, v hribovskih območjih pa se za ogrevanje večinoma uporabljajo trda in tekoča goriva. Lokalne skupnosti se pomembno vključujejo in prispevajo k zmanjšanju porabe energije za ogrevanje ter hlajenje s celovito energetsko sanacijo javnih stavb.

Okoljska tveganja

Okoljska tveganja izhajajo iz naravnih ali ustvarjenih danosti, med katerimi je na območju Goriške razvojne regije najbolj nepredvidljivo tveganje potres. V zadnjih letih se povečuje poplavna ogroženost, zato regija načrtuje pripravo in izvedbo ukrepov poplavne varnosti. Na posameznih ob-

močjih je tudi nevarnost erozij in plazenja tal.

Urejanje in raba prostora

Regija sodi med večje slovenske statistične regije, saj obsega 11,5 % slovenskega ozemlja. Zanj je značilna razpršena poselitev, z izjemo regijskega in občinskih središč. Povprečna gostota poselitve je s 50,9 prebivalca na kvadratni kilometer pod slovenskim povprečjem. Urbanizacija je največja v ravninskih delih Vipavske doline, Zgornjega Posočja in deloma ob reki Idrijci; v preostalem hribovitem delu regije je praznjenje prebivalstva zaskrbljujoče. Tla in gozd imata v Goriški razvojni regiji glede na uporabo velik gospodarski pomen.

Občine izražajo interes po povezanem prostorskem načrtovanju in sodelovanju v skupnih projektih. Mestna občina Nova Gorica je v navezavi s sosednjima občinama Šempeter-Vrtojba in Gorica (It) pripravila trajnostno urbano strategijo.

Usmeritve skladnega prostorskega razvoja Slovenije za Goriško razvojno regijo

Nove **gospodarske cone** in širitev obstoječih so predvidene na osi Nova Gorica–Postojna, saj izboljšana prometna povezava predstavlja tudi težišče urbanizacije v Goriški razvojni regiji. Širitev gospodarskih con se predvideva tudi na degradiranih območjih, zlasti v zaledju Nove Gorice, Šempetra-Vrtojbe, Ajdovščine in Vipave. Z dogovorjenim skupnim vzpostavljanjem gospodarskih con bodo občine preprečile drobljenje regijskega potenciala. V predvidenih razvojnih območjih je prioriteto treba vlagati v komunalno opremljanje zemljišč.

Kot območja **poselitvenega razvoja** so opredeljena Nova Gorica, Ajdovščina, Tolmin, Bovec, Cerklje na Gori, kot središče nacionalnega pomena se prioriteto razvija mesto Nova Gorica. Urbani razvoj širšega območja **somestja** Nova Gorica–Šempeter pri Gorici-Gorica (It) krepi nacionalni in regionalni pomen območja. Na poselitvenih območjih, predvsem pa na širših mestnih območjih, je treba usklajeno načrtovati dejavnosti, zlasti stanovanja v javni lasti za ranljivejše skupine prebivalstva, gospodarske cone in centralne dejavnosti, ter obenem z javnim potniškim prometom **večati in razvijati dostopnost** do teh dejavnosti.

Prednost pred poseganjem na nove površine se daje urbani prenovi oziroma prednostni uporabi degradiranih urbanih območij. Lokalni energetske koncepti naj se uskladijo in racionalizirajo na ravni regije oziroma za širše zaključeno območje.

V območjih s pojavom suše se **kmetijsko dejavnost** tehnološko prilagodi. Z možnostjo zamenjave kmetijskih kultur in na osnovi celovite obravnave voda na določenem območju se zagotovijo ustrezni dolgoročni prostorski ukrepi za zmanjševanje možnosti škodljivih posledic. Zlasti v Vipavski dolini pa kmetijstvo brez novih namakalnih sistemov (zadrževalnikov) nima velikih razvojnih možnosti.

Regija je prepoznavna z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine. Razvoj **turistične dejavnosti** v Zgornjem Posočju in Idrijsko-Cerkljanski subregiji je zaradi varstvenih režimov ter slabše prometne dostopnosti omejen. Stanje se s posodabljanjem cestne povezave Kalce–Robič izboljšuje. Območje Goriških brd se razvija v smeri butičnega turizma in kulinarike na podlagi ohranjene naselbinske dediščine.

Pri opredelitvi dejavnosti je sledila javnemu razpisu, vendar je dejavnosti prilagajala tudi potrebam regionalnih NVO. Tako je posebno pozornost posvetila tudi sistemskemu urejanju vprašanj financiranja in podala predloge za:

- vključevanje NVO kot izvajalce projektov v okviru lokalnih akcijskih skupin (LAS);
- vzpostavitev sheme za zagotavljanje premostitvenega financiranja za NVO;
- vzpostavitev sheme za globalna nepovratna sredstva za NVO, ki bo financirana tudi iz EU sredstev.

Regionalno stičišče NVO Planota spodbuja mreženje in povezovanje NVO. Na področju civilnega dialoga so bili sklenjeni sporazumi NVO s tremi občinami, več pozornosti pa bi morali posvetiti tudi povezovanju z gospodarstvom. Dejavnosti stičišča so širili na različna območja regije in uspeli pridobiti podpornike v vseh 13 občinah. Formalna Mreža NVO Goriške statistične regije je bila vzpostavljena leta 2013; vsebinsko jo usmerja Svet NVO regije. Konec junija 2014 je bilo vanjo vključenih 80 NVO.

2.7 STANJE NEVLADNEGA SEKTORJA

Slovenija je v Operativnem programu razvoja človeških virov 2007–2013 kot posebno prioriteto opredelila spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega ter socialnega dialoga. Finančna sredstva je prednostno usmerila v zagotavljanje podpornega okolja za nevladne organizacije (NVO), da bodo lažje in učinkoviteje izpolnjevale svoje poslanstvo ter prispevale k oblikovanju bolj kakovostnih in trajnostno naravnanih javnih politik. Regionalna NVO stičišča so opredeljena kot povezovalne točke nevladnih organizacij na ravni regije.

V Goriški razvojni regiji je bilo leta 2012 registriranih 1.411 NVO, 95 % z manj kot enim zaposlenim.

Fundacija BiT Planota izvaja dejavnosti regionalnega NVO stičišča in je v regiji vedno bolj prepo-

3 KLJUČNE PREDNOSTI IN RAZVOJNE OVIRE REGIJE

KLJUČNE PREDNOSTI:	KLJUČNE SLABOSTI:
<ul style="list-style-type: none"> • strateška lega regije in vpetost v evropske prometne tokove (5. evropski koridor); • vzpostavljeno Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje Gorica (razvoj čezmejnega urbanega somestja/prostora); • uravnotežena policentrična poselitev (vitalna subregionalna središča); • ohranjene naravne in kulturne kakovosti (biotska in krajinska raznolikost, ohranjena narava, zavarovana in varovana območja) kot temeljni element gospodarskega razvoja ter kakovostnega bivanjskega prostora; • bogata in prepoznavna kulturno-zgodovinska dediščina v navezavi na izjemnosti naravne dediščine – TNP, bolnica Franja in Javorca z znakom Evropske dediščine, Pot miru, dediščina živega srebra Idrija na seznamu svetovne zaščite UNESCO dediščine, Geopark Idrija; • bogastvo naravnih virov (les, vodni viri, sonce); • razvitost vseh ravnih izobraževanja v regiji in obstoj številnih programov vseživljenjskega učenja; • izboljšana izobrazbena struktura prebivalstva, ki pa je še vedno pod slovenskim povprečjem; • delovanje regijske štipendijske sheme v podporo zaposlovanju mladih in zagotavljanju ustreznega kadra gospodarstvu; • vzpostavljeno regionalno stičišče nevladnih organizacij, ki povezuje društva in druge nevladne organizacije; • ekstenzivno kmetijstvo v hribovskih območjih in razvite oblike okolju prijaznega kmetovanja; • ohranjene avtohtone rastlinske in živalske vrste; • obstoj širše prepoznanih lokalno tipičnih pridelkov in izdelkov; • rast novih podjetij, tudi tehnoloških; • vzpostavljeno podporno in raziskovalno okolje: Univerza v Novi Gorici, kompetenčni center TIGER, Center odličnosti COBIK, Primorski tehnološki park, Tehnološki park IN-PRIME; • večji obseg sredstev, namenjenih za raziskovalno in razvojno dejavnost v podjetjih ter raziskovalno-izobraževalnih institucijah; • razvijajoča se regionalna turistična destinacija z opredeljenimi turističnimi proizvodi – tematske poti (kolesarske navezave, pohodništvo, druge tematske poti), termalni turizem in naravno zdravilišče, vino, kulinarika in podeželski turizem, zabavišni turizem, kulturna, tehniška in zgodovinska dediščina, sonarvni turizem; • vzpostavljena osnovna in dodatna turistična infrastruktura na podeželju: prenočišča, turistične kmetije, kampi, pohodniške in kolesarske trase, tematske poti; • relativno razvejano cestno omrežje v regiji. 	<ul style="list-style-type: none"> • velike razlike v razvitosti znotraj regije: več kot 80 % regije je demografsko ogrožene – obstoj območij z razvojnimi problemi, ki so slabše prometno povezana s centri; • odsotnost regionalnega prostorskega načrtovanja – šibko regionalno središče; • odsotnost upravljanja zavarovanih in varovanih območij (vodozbirna, naravna ...); • odsotnost povezanega pristopa k razvoju trajnostne mobilnosti regije; • neustrezna povezanost med podpornim okoljem in izobraževalno-raziskovalnimi institucijami na eni ter nosilci dejavnosti na drugi strani; • strukturno neskladje na trgu dela, ki prispeva k begu možganov; • pomanjkanje specifičnih strokovnih in managerskih znanj v gospodarstvu; • naraščajoča stopnja brezposelnosti, tudi med mladimi; • naraščanje dejavnikov nezdravega življenjskega sloga; • večanje potreb po različnih oblikah socialne pomoči; • odsotnost sistemskih virov, ki bi omogočili izvajanje programov nevladnih organizacij; • neugodna proizvodna in posestna struktura kmetij za dvig konkurenčnih sposobnosti v pogojih trga EU; • šibka povezanost med strokovno-razvojnimi institucijami in deležniki: podjetji različnih panog, kmetijami; • šibka povezanost kmetovalcev za skupni nastop na trgu; • slabši rezultati pri poslovanju gospodarskih subjektov v regiji v primerjavi s povprečjem EU 15 oziroma EU 28; • odsotnost trženja turističnih proizvodov na regionalni ravni zaradi velike razdrobljenosti turistične ponudbe; • slabo izkoriščanje tržnih niš (zeleni turizem, socialni turizem, trajnostni turizem ...); • neustrezno razvita prometna infrastruktura, predvsem severozahodnega dela regije; • neustrezna pokritost regije s širokopasovnimi komunikacijskimi povezavami; • nepovezan in necelovit pristop k ravnanju z odpadki; • nedograjena komunalna infrastruktura, predvsem na območjih z razpršeno poselitvijo; • neprimerni posegi in raba v obvodnem in vodnem prostoru – odsotnost povezanega in celovitega upravljanja; • nizek delež energetskega ustreznega stavbnega fonda.

Kot osnovno metodološko orodje za izmenjavo mnenj in hotenj ter za sodelovanje in doseganje konsenza med različnimi udeleženci v procesu priprave RRP je bila uporabljena SWOT analiza. Znotraj posameznega vsebinskega področja so bile najprej identificirane obstoječe prednosti in slabosti. Sledila je identifikacija priložnosti in nevarnosti.

Na osnovi SWOT analize po posameznih področjih je bila izdelana SWOT analiza regije, ki je prikazana v tabeli na prejšnji in tej strani. Predstavlja izhodišče za oblikovanje razvojnih ciljev regije in njene razvojne vizije ter programov, s katerimi bi jih uresničevali.

KLJUČNE PRILOŽNOSTI:	KLJUČNE RAZVOJNE OVIRE:
<ul style="list-style-type: none"> • policentrični prostorski razvoj regije; • razvoj in kapitalizacija zavarovanih in varovanih območij ter območij s posebnim razvojnim potencialom; • udejanjenje principov trajnostnega razvoja pri načrtovanju sektorskih politik; • učinkovitejša raba obnovljivih virov energije, geotermalnih virov in naravnih bogastev; • povezovanje izobraževalnih programov in programov usposabljanja z gospodarstvom s ciljem dviga kompetenc za večjo zaposljivost; • izvajanje programov promocije zdravja na delovnem in v lokalnem okolju s ciljem spodbujanja zdravega življenjskega sloga; • razvoj programov socialne vključenosti in medgeneracijsko sodelovanje s poudarkom na deinstitucionalizaciji; • razvoj novih dejavnosti in storitev nevladnih organizacij; • oblikovanje skupnih tržnih znamk podeželskih produktov in tržnih znamk (sub)destinacij; • razvoj lokalne oskrbe (živila, druge dobrine npr. drva za kurjavo); • izvajanje mehanizma CLLD; • nadaljnja krepitev obstoječih in razvijanje novih strateških partnerstev v čezmejnem ter širšem evropskem prostoru s poudarkom na krepitvi izvozne usmerjenosti gospodarstva; • velik potencial povezovanja podpornega okolja in raziskovalno-izobraževalnih institucij z nosilci dejavnosti pri razvijanju ter uvajanju novih poslovnih modelov; • razvoj novih tehnologij in storitev za ustvarjanje novih delovnih mest v obstoječih ter novih tovarnah; • pridobivanje novih in nadgradnja obstoječih vsebin, projektov ter shem za spodbujanje razvojno-raziskovalne dejavnosti in internacionalizacije, ki bi se izvajale v novih ali obstoječih poslovnih prostorih (npr. kot inovacijska vozlišča); • razvoj in trženje regionalnih turističnih produktov ter blagovnih znamk; • redefinicija in ovrednotenje soškega železniškega koridorja. 	<ul style="list-style-type: none"> • centraliziranje funkcij s strani države; • nepovezan in ne celovit pristop k razvojnemu načrtovanju na državni ravni; • neučinkovito izvajanje zakonodaje; • neobvladana okoljska tveganja in odsotnost sistemskih rešitev; • odsotnost sistemske podpore in pristopov k varovanju ter razvoju zavarovanih območij; • odsotnost uveljavljanja upravljaljskih načrtov s strani države in državnih ter regijskih strategij in ukrepov na področju ohranjanja kulturne krajine; • prepočasno prilagajanje izobraževalnih programov in programov usposabljanja spremenjenim potrebam gospodarstva; • nezadostna povezanost, premajhna osveščenost in krčenje sredstev na področju krepitve zdravja ter socialne vključenosti; • prezahtevni postopki za pridobivanje finančnih virov za izvajanje dejavnosti nevladnih organizacij; • depopulacija podeželja in opuščanje kmetovanja pri prehodu generacij; • pomanjkanje podjetniškega pristopa pri razvoju podeželja; • nestimulativno okolje za poslovanje gospodarskih subjektov; • pomanjkanje ustreznih finančnih shem za financiranje zdravega dela gospodarstva in drugih prednostnih področij; • ne vključenost 4. razvojne osi v ključnih dokumentih države.

4

RAZVOJNA VIZIJA

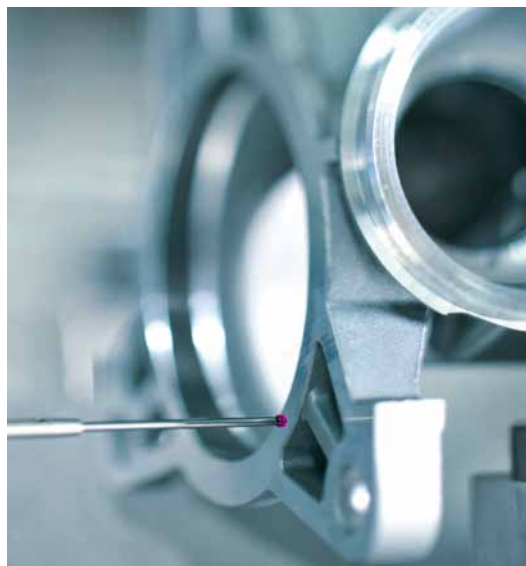
SEVERNA PRIMORSKA (GORIŠKA RAZVOJNA REGIJA) BO ENA OD NAJUSPEŠNEJŠIH SREDNJEEVROPSKIH REGIJ. Z INOVATIVNOSTJO IN POVEZOVANJEM BO DOSEGALA TRAJNO IN DOLGOROČNO GOSPODARSKO RAST, OB TEM PA OHRANJALA NARAVNA TER KULTURNA BOGASTVA ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA SEDANJIH IN PRIHODNIH RODOV.

PODLAGA ZA DOSEGANJE DOLGOROČNE VIZIJE BO:

- **Uspešno in razvojno usmerjeno gospodarstvo**, ki temelji na ekonomiji znanja ter obvladovanju tehnologije, trga in kapitala. Regija mora slediti usmeritvam EU, ki želi v

okviru svoje gospodarske strategije (Horizont 2020 in Strategija pametne specializacije) pospešiti transformacijo svojih članic v družbo znanja.

- **Šolstvo in izobraževanje**, ki bo podpiralo usmeritve gospodarstva, inovativnost in podjetnost.
- **Turizem**, temelječ na naravnih danostih in privlačni turistični ponudbi (z ohranjanjem in povezovanjem naravne ter kulturne dediščine, specifične gastronomije, ponudbe na podeželju, športnih dejavnosti, igralnštva, prireditev ...).
- Spodbujanje **razvoja podeželja in naravi prijaznih oblik kmetovanja**.
- Učinkovito **zdravstveno varstvo in socialna vključenost ranljivih skupin**.
- Usklajen **policentrični prostorski razvoj regije**, krepitev urbanih središč, povezan razvoj mest in podeželja, povezovanje ter sodelovanje v čezmejnem in širšem evropskem prostoru, kjer Goriška razvojna regija zavzema ključno vlogo kot prostor integracije med vzhodom ter zahodom Evrope.

5 RAZVOJNA SPECIALIZACIJA REGIJE

Gospodarsko najrazvitejše države so v zadnjih dveh desetletjih načrtno preoblikovale svoje gospodarstvo in družbene podsisteme v ekonomijo znanja in inovativnosti. **S ključnimi deležniki želimo, glede na razvojne danosti, v Goriški razvojni regiji preiti v ekonomijo znanja, v kateri so ključni faktorji tehnologija, trg in kapital, ki prevzema bistveno večja poslovna tveganja.** Prejšnji gospodarski model, ki je temeljil predvsem na infrastrukturi, mobilnosti kapitala in delovni intenzivnosti, se je izčrpal ter v pogojih vedno večje globalizacije državljanom ni več sposoben zagotavljati ustrezne družbene blaginje.

Pri opredelitvi razvojne specializacije smo ugotovili naslednji razvojni potencial Goriške razvojne regije:

KONKURENČNO IZVOZNO
NARAVNANO REGIONALNO
GOSPODARSTVO IN UČINKOVITO
DELOVANJE PODPORNEGA OKOLJA V
PRETEKLEM OBDOBJU STA KLJUČNA
ELEMENTA GOSPODARSKE TER
DRUŽBENE RASTI GORIŠKE
RAZVOJNE REGIJE.

Razvojna specializacija predstavlja način osredotočanja in aktiviranja regijskega potenciala, ki omogoča prehod v regijo (družbo) znanja v smeri njenih dolgoročnih primerljivih prednosti. Na znanju zasnovano regijo zaznamujejo drugačni pristopi k strateškemu planiranju, razvoj novih poslovnih modelov in bistveno večja tveganja pri doseganju zelenih ciljev. Ta transformacija bo imela oziroma že ima velik vpliv tudi na regionalne razvojne politike.

Identificirani razvojni programi in ukrepi bodo usmerjeni v razvojne, raziskovalne in inovativne

projekte, ki temeljijo na že pridobljenih znanjih v raziskovalnih organizacijah ter gospodarskih družbah, kot so **novi materiali, informacijsko-komunikacijska tehnologija, genetika, biomedicina in mehatronika**. S pomočjo pridobljenih tehnoloških in netehnoloških znanj bomo podjetjem omogočili snovanje inovacij za uporabo novih tehnologij pri obstoječi uporabi ali pa obstoječih tehnologij pri novi uporabi storitev ter izdelkov za končne kupce. Na podlagi razvoja novih poslovnih modelov bodo ustvarjeni pogoji za hitrejšo rast v naslednjih ključnih dejavnostih naše regije:

- avtomobilski industriji,
- prehranski dejavnosti,
- lesno-predelovalni industriji.

S povezovanjem in razvojem tehnoloških ter netehnoloških inovacij bomo razvijali nove lokalne produkte in storitve za povečanje konkurenčnosti v turizmu in s tem povezanemu trajnostno usmerjenemu turizmu.

Podrobneje opredeljene razvojne potenciale na

področju sodobnih materialov, medicine, obnovljivih virov energije ter interneta predmetov smo združili v skupni projekt Mednarodno inovacijsko vozlišče Severnoprimske regije (HUB Goriške). Projekt bo izveden na naslednjih štirih področjih: novi materiali, biotehnologija, okolje in informacijsko-komunikacijska tehnologija.

V okviru vzpostavitve Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP) na posameznih področjih, sprejetih v Strategiji pametne specializacije Republike Slovenije (S4), gospodarske družbe in raziskovalne organizacije iz Goriške razvojne regije sodelujejo v naslednjih sedmih SRIP:

- Mobilnost,
- Zdravje in medicina,
- Pametna mesta in skupnosti,
- Pametne zgradbe in dom z lesno verigo,
- Mreže za prehod v krožno gospodarstvo,
- Razvoj materialov kot končnih produktov,
- Trajnostna pridelava hrane.

Prostorski potencial daje regiji možnosti za razvoj infrastrukture na 5. in 10. razvojnem koridorju ter v umestitvi 4. razvojne osi v prostor, ki je za severni del razvojne regije ključnega pomena. Priložnost je tudi v nadgradnji obstoječe telekomunikacijske infrastrukture; delno postavljeno komercialno optično omrežje z odprtim optičnim omrežjem nove generacije, s katerim bomo neposredno povečali regionalni in nacionalni BDP. Vlaganje v razvojno in raziskovalno infrastrukturo se je v zadnjih letih povečalo, vendar bo treba vlaganja v razvoj in raziskave ciljno

usmeriti, da bomo okrepili razvojni potencial večjih gospodarskih subjektov. Poslovne in industrijske cone so že umeščene v prostor; nove naložbe bodo te revitalizirale. S privabljanjem kapitala, razreševanjem prezadolženih podjetij tik pred insolventnostjo in spremembo stečajne zakonodaje se lahko v zelo kratkem času začne z obnovo in oživljanjem degradiranih območij v poslovnih, obrtniških ter industrijskih conah.

Glede na geografsko lego regije, naravne potencialne in vedno večjo vpetost v čezmejno sodelovanje (formalna povezava v okviru Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje) ter mednarodne tokove bo regija strateško usmerjena v krepitev internacionalizacije in krepitev statusa mednarodnega središča.

6 STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI REGIJE

RAZVOJNI CILJI GORIŠKE RAZVOJNE REGIJE SO:

- **Dvigniti konkurenčnost, inovativnost in na ta način prispevati k večanju zaposlenosti v regiji predvsem s:**
 - spodbujanjem konkurenčnosti in inovativnosti v gospodarstvu;
 - izboljšanjem kompetenc za povečanje zaposljivosti;
 - povečanjem konkurenčnosti regionalne turistične destinacije Smaragdna pot,
 - spodbujanjem podjetniških pristopov pri razvoju podeželja.
- **Izboljšati pogoje za kakovostnejše življenje prebivalcev regije predvsem z:**
 - izvajanjem ukrepov za zmanjšanje neenakosti in večanje socialne vključenosti prebivalstva;
 - ohranjanjem in razvojem snovne ter nesnovne dediščine;
 - zagotavljanjem ustreznih stanovanjskih pogojev.
- **Zagotoviti trajnostni, okoljski, prostorski in infrastrukturni razvoj regije predvsem s:**
 - spodbujanjem trajnostnega prostorskega razvoja regije, notranjim sodelovanjem in povezovanjem navzven;
 - krepitevijo dostopnosti in trajnostne mobilnosti v podporo konkurenčnosti regije;
 - ohranjanjem in varstvom okolja ter spodbujanjem učinkovite rabe in obnovljivih virov energije;
 - ohranjanjem naravne in kulturne krajine.

7 RAZVOJNE PRIORITETE REGIJE

RAZVOJNA PRIORITETA 1: DVG KONKURENČNOSTI, INOVATIVNOSTI IN ZAPOSILITVENIH MOŽNOSTI V REGIJI

Ukrepi znotraj prioritete so ciljno usmerjeni k izboljšanju blagostanja prebivalcev regije. Ključni pogoj za to je nadaljnja gospodarska rast ob krepitvi razvojne in raziskovalne dejavnosti ter inovativnosti, prav tako pa tudi povezovanje obstoječih struktur (gospodarstva, izobraževalnih ustanov in podpornih institucij) s ciljem prenosa znanja v proizvode in storitve. S spodbujanjem sodelovanja med deležniki želimo ustvariti pogoje za izvedbo podjetniških projektov, s katerimi bomo dosegli višjo dodano vrednost na zaposlenega in regionalni BDP.

Z ukrepi vse gospodarske subjekte spodbujamo, da se povezujejo in razvijajo poslovne modele, ki omogočajo večjo konkurenčnost ter sodelovanje regionalnega gospodarstva na globalnem trgu. Z razvojno in pametno specializacijo želimo vodilne deležnike v naši razvojni regiji spodbuditi, da prevzamejo pobudo za povečanje obsega vlaganj v inovacije ter razvoj, ki bo povečal izvozno naravnost celotne razvojne regije.

Ker so ključnega pomena znanje, veščine in kompetence, so dejavnosti usmerjene tudi v spodbujanje izobraževanja za poklice, ki jih gospodarstvo potrebuje za nadaljnji razvoj in dvig poklicnih ter strokovnih kompetenc prebivalstva in zaposlenih za znižanje brezposelnosti ter povečanje zaposljivosti prebivalstva, predvsem mladih. V ta namen je tudi na regionalni ravni treba sistem izobraževanja povezati s trgom dela oziroma delodajalci v regiji. V sklopu te prioritete so aktivnosti usmerjene tudi v krepitev področja turizma.

UKREPI

UKREP 1:
Dvig konkurenčnosti in inovativnosti

UKREP 2:
Izboljšanje kompetenc za povečanje zaposljivosti

UKREP 3:
Razvoj regionalne turistične destinacije Smaragdna pot

UKREP 4:
Trajnostni razvoj podeželja

Prepoznavnost Regionalne destinacijske organizacije Smaragdna pot narašča, kar kažejo ugodna gibanja v številu obiskov in nočitev turistov v Goriški razvojni regiji v zadnjih sedmih letih. Ukrepi so usmerjeni v izvajanje dejavnosti celovitega upravljanja regionalne turistične destinacije, v povečevanje konkurenčnosti njenih turističnih produktov s poudarkom na promociji in inovativnem trženju, v razvoj ter trženje poddestinacij in v urejanje podporne turistične infrastrukture, ki bo zagotavljala trajnostni razvoj predvsem zelenega turizma.

V okvir te prioritete sodi tudi področje trajnostnega razvoja podeželja s pomembno gospodarsko panogo, kot je kmetijstvo, ki prek svoje multifunkcionalne vloge, poleg ohranjanja kulturne krajine, poseljenosti podeželja, proizvodnje kakovostne hrane, tudi ohranja in ustvarja nova delovna mesta. Ukrep je usmerjen predvsem v spodbujanje naravi prijaznih oblik kmetovanja ter krepitev sposobnosti preživetja kmetij tudi prek razvoja dopolnilnih dejavnosti. Potenciale za ustvarjanje delovnih mest in virov dohodkov ponujata tudi področji trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter trajnostnega sladkovodnega ribogojstva.

RAZVOJNA PRIORITETA 2: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA

Ukrepi in aktivnosti znotraj te prioritete so usmerjeni v izboljšanje pogojev za življenje različnih kategorij prebivalstva regije, tako najmlajših, vključenih v vrtce in osnovne šole, mladine, kot tudi ostarelega prebivalstva ter drugih ranljivih ciljnih skupin. Aktivnosti so usmerjene tudi v zmanjševanje neenakosti v zdravju in krepitev zdravja, povečevanje socialne vključenosti prebivalstva z večanjem dostopnosti ter kakovosti storitev. Prioriteta zajema tudi področje ohranjanja in revitalizacije dediščine ter aktivnosti v podporo zagotavljanju ustrežnejših stanovanjskih pogojev prebivalstva regije.

UKREPI

UKREP 1:
Izboljšanje pogojev za življenje posameznih kategorij prebivalcev

UKREP 2:
Ohranjanje in razvoj snovne ter nesnovne dediščine

UKREP 3:
Zagotavljanje ustreznih stanovanjskih pogojev

RAZVOJNA PRIORITETA 3: TRAJNOSTNI OKOLJSKI, PROSTORSKI IN INFRASTRUKTURNI RAZVOJ REGIJE

Regionalna razvojna strategija podpira trajnostni prostorski razvoj z namenom:

- racionalnega in učinkovitega prostorskega razvoja (izkoristek notranjega potenciala naselij, degradiranih urbanih območij, prilagoditev okoljskim omejitvam, preudarno ravnanje z naravnimi viri);
- razvoja policentričnega omrežja mest in drugih naselij (krepitev vloge središč v policentričnem omrežju ter s tem krepitev konkurenčnosti predvsem Nove Gorice v evropskem prostoru);
- povezanega in usklajenega razvoja prometnega ter poselitvenega omrežja in izgradnja gospodarske javne infrastrukture;
- skladnega regionalnega razvoja z namenom dopolnjevanja funkcij urbanih in podeželskih območij;
- izkoristka kulturne raznovrstnosti (dediščine), biotske raznovrstnosti in varovanih območij kot razvojnega potenciala.

UKREPI

UKREP 1:
Trajnostni prostorski razvoj regije, sodelovanje in povezovanje regije navzven

UKREP 2:
Krepitev dostopnosti in trajnostne mobilnosti v podporo konkurenčnosti regije

UKREP 3:
Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe energije

UKREP 4:
Ohranjanje narave in kulturne krajine

Primerjalne prednosti regije se kažejo na področju okolja v krajinski raznolikosti in bogati biotski raznovrstnosti. Ukrepi so usmerjeni v ohranjanje, varovanje in obnavljanje naravnih ter krajinskih danosti ob upoštevanju zagotavljanja ustrezne gospodarske infrastrukture ter ob odgovorni ter trajnostni rabi virov.

Regija se srečuje z vedno pogostejšimi in obsežnejšimi naravnimi nesrečami, predvsem s poplavami. Potrebno je skrbeti za učinkovito upravljanje voda, načrtovanje, izvajanje vzdrževalnih in investicijskih posegov ter urejanje ustrezne infrastrukture na poseljenih območjih (odvodniki, zadrževalniki).

8 MEHANIZMI IN PRISTOPI ZA IZVAJANJE TERITORIALNE RAZVOJNE POLITIKE TER REGIJSKIH PROJEKTOV

8.1 MEHANIZEM CLLD

Evropski parlament in Svet EU sta vpeljala nov pristop k lokalnemu razvoju tako imenovani mehanizem Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (angl. »Community Led Local Development« – CLLD). Sistem deluje na podlagi aktivnega vključevanja lokalnega prebivalstva, torej po pristopu »od spodaj navzgor« ob upoštevanju endogenih razvojnih potencialov določenega območja. Po svojih značilnostih predstavlja mehanizem CLLD nadgradnjo izvajanja pristopa LEADER, ki se je v Sloveniji izvajal že v programskem obdobju 2007–2013 prek vzpostavljenih lokalnih akcijskih skupin (LAS), ki so pripravile in izvajale strategije lokalnega razvoja.

CLLD je orodje, ki predstavlja osnovo za razvoj podeželja, manjših mest in obalnih ter ribiških območij sladkovodne akvakulture. S kombinacijo različnih strukturnih skladov mehanizem CLLD spodbuja socialno vključenost, boj proti revščini, diskriminaciji, zmanjšuje regionalne razvojne razlike in gospodarski razvoj območij ter prispeva k ohranjanju in varstvu okolja, kulturne krajine, kulturne dediščine in njenih elementov.

Za programsko obdobje 2014–2020 na novo oblikovane LAS pripravljajo strategije z vključevanjem dveh oziroma treh evropskih strukturnih skladov, ki jih je Slovenija vključila v izvajanje mehanizma CLLD: Evropski kmetijski sklad za

razvoj podeželja (EKSRP), Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) in Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR). S pomočjo kombiniranja evropskih, javnih in zasebnih sredstev bodo LAS izvajale strategije lokalnega razvoja na naslednjih štirih tematskih področjih:

- ustvarjanje delovnih mest;
- razvoj osnovnih storitev;
- varstvo okolja in ohranjanja narave;
- večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

Goriška razvojna regija je v celoti pokrita s štirimi LAS: LAS Dolina Soče za območje občin Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči; LAS V objemu sonca za območje občin Brda, Renče-Vogrsko, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica in Mestna občina Nova Gorica; LAS Vipavska dolina za območje občin Ajdovščina in Vipava ter LAS s CILjem za območje občin Cerklje, Idrija in Logatec (Občina Logatec spada v sosednjo, Ljubljansko urbano regijo). Vse LAS bodo cilje svojih strategij lokalnega razvoja zasledovale s pomočjo sredstev EKSRP in ESRR, LAS Dolina Soče pa še dodatno s sredstvi ESPR, saj območje izpolnjuje nacionalna merila za razvoj sladkovodne akvakulture v okviru mehanizma CLLD.

8.2 MEHANIZEM CTN

V finančni perspektivi 2014–2020 Slovenija prek mehanizma Celotnih teritorialnih naložb (CTN) podpira trajnostni razvoj urbanih območij. Na območju Goriške razvojne regije je predvideno izvajanje dveh CTN, ki sta medsebojno usklajena in povezana:

- izvedba strateških celotnih projektov Čezmejni naravni park Isonzo – Soča in vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih storitev v okviru Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje EZTS GO,
- trajnostni urbani razvoj mesta Nova Gorica.

Izvajanje aktivnosti v okviru CTN bo prispevalo k prostorskemu in urbanističnemu urejanju ter načrtovanju razvoja mesta Nova Gorica z upoštevanjem somestja Nova Gorica-Šempeter-Vrtojba-Gorica (It) in njegovemu izvajanju ter zadovoljevanju komunalnih potreb. Z izvedbo CTN za trajnostni urbani razvoj Mestne občine Nova Gorica se pričakuje: večjo privlačnost in konkurenčnost Nove Gorice ter učinkovitejšo rabo virov v mestih (zrak, prostor).

Celoviti projekti v okviru mehanizma CTN bodo predvidoma kombinirali ukrepe iz vsaj dveh, lahko pa tudi več, prednostnih naložb, ki se nanašajo predvsem na prenovo degradiranih urbanih območij, energetska učinkovitost in trajnostno mobilnost. Če bo relevantno, bodo projekti, podprti v okviru mehanizma CTN, lahko zasledovali tudi doseganje ciljev, ki so opredeljeni v okviru prednostnih osi, kjer bodo spodbude namenjene raziskavam in razvoju, podjetništvu ter spodbujanju razvoja kreativnih industrij, zaposlovanju in socialnemu vključevanju, vseživljenjskemu učenju, ohranjanju kulturne dediščine ter prilagajanju na podnebne spremembe. Ker izvajanje ukrepov na teh prednostnih oseh ni eksplicitno omejeno na urbana območja, bodo projekti, ki se bodo izvajali prek mehanizma CTN in bodo vključevali tudi takšne ukrepe, obravnavani z višjo prednostno stopnjo.

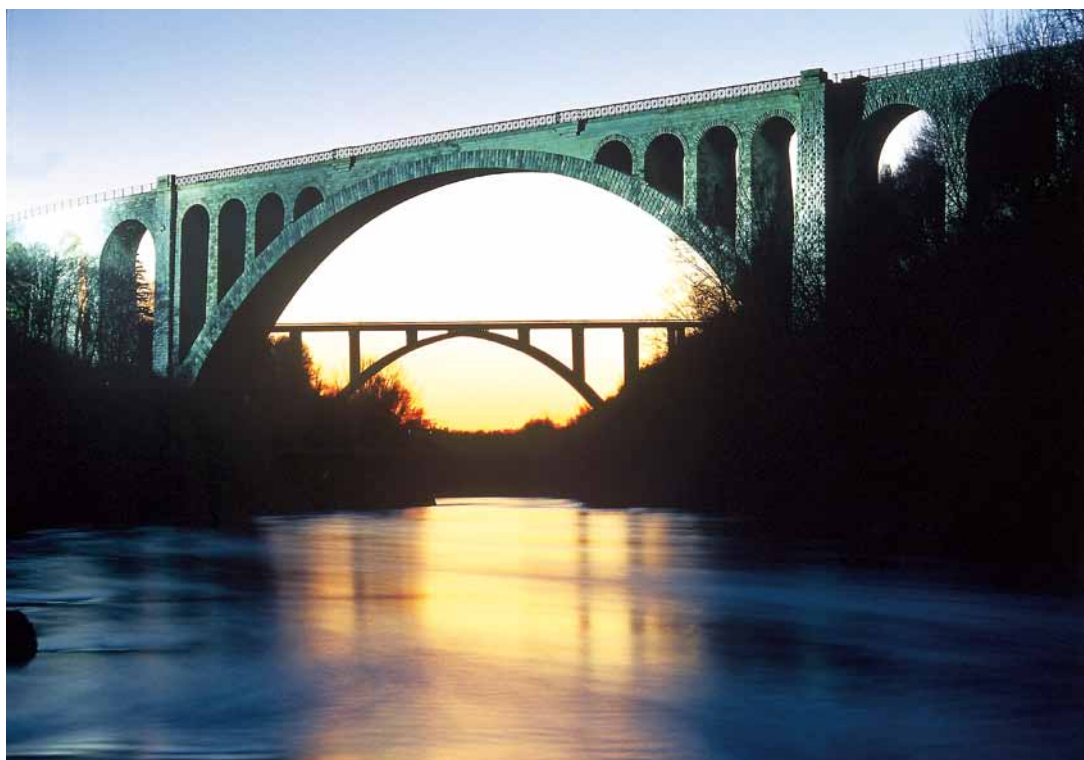
8.3 INTEGRIRANI PRISTOP K IZVAJANJU CELOVITEGA PROJEKTA NA OBMOČJU TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA (CMP TNP)

Projekti, definirani na območju TNP, bodo v določeni meri financirani iz različnih prednostnih naložb, kot to opredeljuje Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Tak način izvajanja projektov omogoča celovit pristop k razvoju določenega teritorialnega območja, kot je območje TNP, kjer gre za vključevanje potencialov ohranjene narave in kulturne dediščine območja TNP v uravnotežen razvoj turizma in celotnega območja Julijskih Alp.

Projekti vključujejo vsebine, ki jih je možno sofinancirati iz različnih prednostnih naložb Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, in sicer naslednje:

- dostop do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na območjih, kjer širokopasovna infrastruktura še ni zgrajena in kjer ni tržnega interesa za njeno gradnjo;
- povečanje dodane vrednosti malih in srednjih podjetij;
- povečevanje mednarodne konkurenčnosti malih in srednjih podjetij;
- zmanjšanje emisij v vode zaradi izgradnje infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda;
- večja zanesljivost oskrbe z zdravstveno ustrezno pitno vodo;
- doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda;
- izboljšanje stanja evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov, prednostno tistih s slabim stanjem ohranjenosti in endemičnih vrst;
- socialno podjetništvo;
- izobraževanje in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost;
- varna cestna infrastruktura in umirjanje prometa.

9 PREGLED KLJUČNIH REGIJSKIH PROJEKTOV

V procesu nastajanja RRP so bili oblikovani regijski projekti po posameznih prioritetah in ukrepih. Glede na to, da so prioritete smiselno usklajene z Operativnim programom za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020, je ključni cilj regije in nosilec posameznih projektov **prispevanje k razvoju regije s koriščenjem evropskih sredstev**, ki jih ima država Slovenija na razpolago z navedenim operativnim programom. Ker pa bo določene projekte možno realizirati le/tudi s prijavi na razpise različnih drugih programov, ki prav tako omogočajo koriščenje evropskih sredstev, je to posebej navedeno v tabelah na naslednjih straneh. Gre predvsem za programe Evropskega teritorialnega sodelovanja (ETS), ki pokrivajo tako programe čezmejnega sodelovanja (Goriška razvojna regija je

v tej perspektivi upravičena ne le do sodelovanja v programu Slovenija-Italija, temveč tudi v programu Slovenija-Avstrija), transnacionalne (Območje Alp, Srednja Evropa, Mediteran, Podonavje in Jadransko-jonski program) in medregionalne programe (Interact III, Interreg Evrope, Urbact III in Espon 2020).

PROGRAMI EVROPSKEGA TERITORIALNEGA SODELOVANJA

Povezave na spletne strani programov Evropskega teritorialnega sodelovanja, kjer so na voljo javni razpisi in druge aktualne informacije:

ČEZMEJNO SODELOVANJE:

- program Slovenija-Italija: ita-slo.eu
- program Slovenija-Avstrija: si-at.eu

TRANSNACIONALNO SODELOVANJE:

- Območje Alp: alpine-space.eu
- Srednja Evropa: interreg-central.eu
- Mediteran: interreg-med.eu
- Podonavje: interreg-danube.eu
- Jadransko-jonski program: adrioninterreg.eu

MEDREGIONALNI PROGRAMI:

- Interact III: interact-eu.net
- Interreg Evrope: interregeurope.eu
- Urbact III: urbact.eu
- Espon 2020: espon.eu

PRIORITETA 1	UKREP	AKTIVNOST	PROJEKT	PROGRAMI ETS		
				Čezmejni programi	Trans-nacionalni programi	Med-regionalni programi
Dvig konkurenčnosti, inovativnosti in zaposlitvenih možnosti v regiji	U1 Dvig konkurenčnosti in inovativnosti	A1: Krepitev sodelovanja med podpornim inovativnim okoljem in gospodarstvom	A1P1: Mednarodno inovacijsko vozlišče Severno Primorske regije (HUB Goriške)	x		x
		A2: Razvoj finančnih regionalnih instrumentov (shem) in pridobivanje svežega kapitala za izvajanje projektov v gospodarstvu ter NVO	A2P1: Regijski razvojni sklad in sheme	x	x	x
		A3: Razvijanje novih poslovnih modelov in zasnova novih ter izboljšava obstoječih vrednostnih verig	A3P1: Vzpostavitev gozdno-lesne predelovalne verige in večja izraba lesa v industriji ter energetiki			
			A3P2: Vzpostavitev gozdno-lesne predelovalne verige			
	A4: Spodbujanje zaposlovanja, povezovanja subjektov, razvoja obrtništva, socialnega podjetništva in kreativnih industrij	A4P1: Podjetno v svet podjetništva			x	
		A4P2: Spodbujanje socialnega podjetništva, zaposlovanja in kreativnosti	x	x	x	
		A4P3: iCON II.	x			
	U2 Izboljšanje kompetenc za povečanje zaposljivosti	A1: Spodbujanje izobraževanja za deficitarne in perspektivne poklice	A1P1: Enotne regijske štipendijske sheme			
			A1P2: Karierni center			
		A2: Podpora in izvajanje programov vseživljenjskega učenja za povečanje zaposljivosti ter kakovosti življenja	A2P1: Regijski center vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega povezovanja Severne Primorske			
			A2P2: Most med izobraževanjem in gospodarstvom (MIC)			
			A2P3: Center medgeneracijskega učenja (CMU)			
	A2P4: Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)					
	A2P5: Center medgeneracijskega učenja Samarijan					
	U3 Razvoj regionalne turistične destinacije Smaragdna pot	A1: Upravljanje in trženje turistične destinacije Smaragdna pot ter njenih poddestinacij s ciljem povečanja zaposljivosti	A1P1: Razvoj RDO, razvoj in povezovanje poddestinacij ter sodelovanje na slovenski ravni	x		
		A2: Razvoj destinacijskih turističnih produktov	A2P1: Razvoj prednostnih turističnih produktov Goriške regije	x	x	x
A3: Urejanje turistične infrastrukture		A3P1: Celovito urejanje zelene javne turistične infrastrukture v podporo razvoju trajnostnega turizma	x			
		A3P2: Investicije v podporo zimskemu turizmu s ciljem podaljšanja sezone	x		x	
	A3P3: Investicije v mladinski turizem	x	x			
A3P4: Investicije v nastanitvene kapacitete	x					
U4 Trajnostni razvoj podeželja	A1: Razvoj lokalne oskrbe in dvig konkurenčnosti lokalnih proizvodov ter storitev na globalnem trgu	A1P1: Lokalna oskrba s hrano na območju Goriške regije	x			
		A1P2: Razvoj namakanja v Vipavski dolini in Goriških brdih	x			
	A2: Spodbujanje razvoja trajnostnega sladkovodnega ribogojstva in ribištva	A2P1: Razširitev ribogojnice na Tolminki				
A2P2: Dvig dodane vrednosti proizvodom iz akvakulture						

PRIORITETA 2	UKREP	AKTIVNOST	PROJEKT	PROGRAMI ETS		
				Čezmejni programi	Transnacionalni programi	Medregionalni programi
Izboljšanje kakovosti življenja	U1 Izboljšanje pogojev za življenje posameznih kategorij prebivalcev	A1: Izvajanje ukrepov za zmanjševanje neenakosti v zdravstvu s krepitvijo zdravja prebivalstva	A1P1: Več zdravja v regiji	x		
			A1P2: Oskrba v skupnosti	x	x	
		A2: Povečanje socialne vključenosti prebivalstva z večanjem dostopnosti in kakovosti storitev	A2P1: Družinski center			
			A2P2: Socialno vključevanje oseb z okvaro vida v okolje na Severnem Primorskem	x	x	x
			A2P3: Možnost izbire (nove oblike stanovanjskih skupin za osebe s težavami v duševnem zdravju v procesu deinstitucionalizacije s celovito celodnevno psihosocialno podporo in spremstvom)			
			A2P4: Družinski center Noetova barka	x		x
			A2P5: Mostovi	x	x	x
			A2P6: (Medgeneracijska) stanovanjska zadruga (kooperativa)	x		
			A2P7: Informativna pisarna – usmerjanje – vključevanje v socialne programe	x		
			A2P8: Svetovanje, informiranje in motivacija za zmanjšanje tveganja škodljive rabe alkohola ter drugih psihoaktivnih snovi (terapevtsko-motivacijski program)			
	A2P9: Vzpostavitev sheme globalnih nepovratnih sredstev za sofinanciranje projektov z namenom zaposlovanja ranljivih ciljnih skupin v NVO – socialno podjetništvo/družbeno gospodarstvo					
	A2P10: Mladi Severne Primorske					
	A3: Izboljšanje pogojev na področju družbenih dejavnosti / investicije	A3P1: Investicije na področju družbenih dejavnosti				
		A3P2: Prostor brez ovir	x	x	x	
	U2 Ohranjanje in razvoj snovne ter nesovne dediščine	A1: Ohranjanje, revitalizacija in kapitalizacija območij ter objektov kulturne dediščine	A1P1: Obnova in oživitev vaških jeder ter območij kulturne dediščine v Goriški regiji	x		
A2: Spodbujanje ohranjanja dediščinskih znanj in produktov ter njihovo umeščanje v nadaljnji razvoj		A2P1: Tradicije Goriške	x	x	x	
U3 Zagotavljanje ustreznih stanovanjskih pogojev	A1: Zagotavljanje ustreznih stanovanjskih pogojev za določene ciljne skupine	A1P1: Novogradnja in obnova stanovanj (funkcionalna prenova) predvsem za socialno šibke skupine ter mlade				

Opomba:

Za projekte, za katere v preglednicah na straneh 32–34 ni navedena možnost pridobivanja sredstev na razpisih programov ETS, je predvidena prijava na razpise slovenskih ministrstev.

PRIORITETA 3	UKREP	AKTIVNOST	PROJEKT	PROGRAMI ETS		
				Čezmejni programi	Transnacionalni programi	Medregionalni programi
Trajnostni okoljski, prostorski in infrastrukturni razvoj regije	U1 Trajnostni prostorski razvoj regije, sodelovanje in povezovanje regije navzven	A1: Celovit prostorski razvoj regije	A1P1: Trajnostni razvoj urbanih območij (regionalnega in subregionalnih središč) in sanacija degradiranih območij	x	x	
		A2: Razvoj in krepitev ogroženih območij	A2P1: Protipoplavna varnost območja ob reki Vipavi (celovita obravnava, gradbeni in drugi ukrepi)	x	x	x
			A2P2: Razvoj in implementacija modela odpornosti lokalnih skupnosti na nesreče in okoljska tveganja v Severno Primorski regiji	x		
	U2 Krepitev dostopnosti in trajnostne mobilnosti v podporo konkurenčnosti regije	A1: Razvoj prometne infrastrukture in trajnostne mobilnosti	A1P1: Četrta razvojna os in krepitev cestnih povezav z regijskim središčem	x		
			A1P2: Razvoj regionalnega kolesarskega omrežja	x	x	
			A1P3: Projekti krepitve trajnostne mobilnosti	x	x	x
			A1P4: Intermodalni logistični center Vrtojba		x	
		A1P5: Regijski poligon varne vožnje	x	x		
	A2: Razvoj kakovostne informacijsko-komunikacijske infrastrukture	A2P1: Gradnja, vzdrževanje in upravljanje odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v občinah Severne Primorske (Goriške razvojne) regije				
	U3 Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe energije	A1: Celovito upravljanje porečja reke Soče	A1P1: Vzpostavitev celovitega in povezanega upravljanja porečja reke Soče	x		
			A2: Razvoj okoljske infrastrukture in optimalno delovanje javnih gospodarskih služb	A2P1: Zagotavljanje kakovostne okoljske infrastrukture in učinkovito upravljanje	x	x
		A3: Učinkovita in trajnostna raba energije	A3P1: Energetska samooskrba regije prek projektov, izvedenih po principu energetskega pogodbenišтва	x		
			A3P2: Izkoriščanje vodnega potenciala v energetske namene			
	U4 Ohranjanje narave in kulturne krajine	A1: Varstvo narave in ohranjanje biotske raznovrstnosti, koriščenje potencialov varovanih območij narave, naravnih vrednot ter območij s posebnim razvojnim potencialom	A1P1: Razvojni projekt širšega območja Trnovskega gozda in Nanosa	x	x	x
			A1P2: Razvojni projekt območja ob reki Vipavi	x	x	x
			A1P3: Geopark Idrija – geopark regijskega pomena	x	x	
		A2: Upravljanje zavarovanih območij narave in izkoriščanje potencialov teh območij v razvojne namene	A2P1: Triglavski narodni park	x	x	

10 SPREMLJANJE, VREDNOTENJE IN ORGANIZIRANOST IZVAJANJA RRP

RRP se uresničuje z Dogovorom o razvoju regije, ki bo pripravljen za štiriletno obdobje (prvi bo pripravljen za obdobje 2016–2019). Za spremljanje izvajanja RRP je odgovoren Razvojni svet Se-

verne Primorske (Goriške razvojne) regije, ki bo sprejemal letna in končno poročilo. Vrednotenje programa bo izvajala Severnoprimska mrežna razvojna agencija.

REGIONAL DEVELOPMENT PROGRAMME OF THE NORTHERN PRIMORSKA (GORIŠKA) REGION 2014–2020

The Regional Development Programme of Northern Primorska (Goriška) region 2014–2020 (RDP) is the basic programme document at the regional level composed of a strategic and programme part. The strategic part includes the analysis of the regional development potentials, the definition of the key development obstacles and advantages of the region, the development vision, objectives and priorities of the region in the programme implementation period as well as the definition of the regional development specialization. The programme part includes projects for encouraging regional development by the means of timely and financial evaluation and defines the system for monitoring, evaluating and organizing the RDP implementation.

By integrating professional, developmental and administration institutions, representatives of business, trade unions and civil society, the RDP objective is to define and co-ordinate the development objectives in the economic, social, educational, spatial, environmental, infrastructure and cultural development in the region, determine the priorities, measures, activities and priority projects, financial and human resources as well as the organization for their realization.

THE VISION OF THE REGION:

The Goriška region to become one of the most successful Central European regions. To achieve sustainable and long-term economic growth with innovativeness and integration, and to preserve the natural and cultural heritage for the quality of life of the present and future generations at the same time.

The RDP process was carried out from September 2012 to January 2015. In the work of five committees (Human Resources Committee, Economy Committee, Tourism Committee, Rural Development Committee and Committee for the Environment, Space and Infrastructure), 165 people, experts, public and private institution representatives, representatives from business, non-governmental organizations and private institutions, actively participated. Professional and administrative work was performed by the coordinators of thematic fields who work in the four development agencies of the Northern Primorska Network Regional Development Agency: Posoški razvojni center, RRA Severne Primorske d.o.o., Nova Gorica, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o., Idrija and Razvojna agencija ROD Ajdovščina.

Considering the regional potential and based on the basic national development documents, objectives and regional development potential, as well as on the basis of the set of projects, there

Competency, innovativeness and employment option improvement in the region	Improvement in the quality of life	Sustainable environmental, spatial and infrastructure regional development
M1: Competency and innovativeness improvement	M1: Improvement of living conditions of individual resident groups	M1: Sustainable spatial development of the region, external co-operation and integration of the region
M2: Competency improvement for the encouragement of employability	M2: Preservation and development of material and intangible heritage	M2: Strengthening the accessibility and sustainable mobility to support the regional competitiveness
M3: Development of the regional tourist destination "The Emerald Land"	M3: Providing proper housing conditions	M3: Environment conservation and protection, and the encouragement of efficient energy use
M4: Sustainable rural development		M4: Natural and cultural landscape conservation

Development priorities and regional measures (M) for the time period 2014–2020

are 3 priorities, 11 measures and 27 activities in the RDP for the time period 2014–2020 (investment fields) for the implementation of the programme. Within each activity (investment field) the regional project proposals were defined, among others also priority proposals.

The Goriška region will strengthen its successfulness, recognizability, development and economic power within the frameworks and conditions set by the nation, EU directives and the globally dependant world and by considering the local and regional characteristics with the objective of guaranteeing a better quality of life. The Goriška region is becoming one of the key levers of modern development creating a favourable environment for the integration and holistic development of local communities and the quality life of individuals.

For the successful implementation of the RDP with the Region Development Agreement, a development dialogue will be of key importance. Integration of all areas and the partnership co-operation of the local communities, development, professional and other institutions, the business and non-governmental sector in the

preparation and implementation of priority regional projects will be necessary for a successful RDP implementation since the partnership, equality and knowledge strengthen equal responsibility for the development. Thus, a regional development network was established which will be further extended during the process.

The financial value of the expressed developmental needs of the region (at the level of project propositions and ideas) is approximately €982,491,345 with the value of national projects excluded.

In February 2015, the RDP gained a positive assessment from the Ministry of Economic Development and Technology about its consistency with the promotion of a Balanced Regional Development Act and the development policies of the Republic of Slovenia. On 17 March 2015, the RDP was adopted by the Northern Primorska Development council (Goriška region) and mutually confirmed by the Northern Primorska council (Goriška region).

KLJUČNA LITERATURA IN VIRI

- AJPES (2007–2014): Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Goriški regiji za leta 2008, 2010, 2011, 2013 in 2014, Nova Gorica.
- AJPES (2007–2013): Informacija o poslovanju samostojnih podjetnikov posameznikov v Goriški regiji za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 in 2013, Nova Gorica.
- ALOHAS (september 2013): Revizija regijske strategije Smaragdne poti: Oblikovanje smernic za regijsko povezovanje na področju turizma na ravni Severne Primorske – Goriške regije za obdobje od 2014 do 2020, Nova Gorica.
- Center za socialno delo Nova Gorica – koordinacijska skupina (2014): Regijski izvedbeni načrt na področju socialnega varstva 2014–2016, Nova Gorica.
- EUROSTAT (2014): Podatkovni portal EUROSTAT, dostopen na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.
- Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje EZTS GO (2013): Strateški načrt EZTS GO, Nova Gorica.
- Mestna občina Nova Gorica: Program priprave trajnostne urbane strategije mestnega območja Nove Gorice, Nova Gorica.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (marec 2013): Osnutek Programa državnih razvojnih prioritet in investicij RS za obdobje 2014–2017, Ljubljana.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (december 2014): Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, Ljubljana.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2014): Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020, Ljubljana.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2014): Strategija pametne specializacije 2014–2020, Ljubljana.
- Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (2012): Smernice za področje prostorskega razvoja za pripravo RRP Goriške razvojne regije, Ljubljana.
- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (2014): Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, različica 16. 6. 2014, različica 5. 12. 2014, Ljubljana.
- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (2014): Osnutka Načrta upravljanja območij NATURA 2000 za obdobje 2014–2020, Ljubljana.
- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (2014): Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2020, različica 24. 7. 2014, Ljubljana.
- Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Direktorat za prostor (2004): Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Ljubljana.
- Posoški razvojni center (2013): Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije, Kobarid.
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (januar 2015): Predlog Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014–2020, Ljubljana.
- Severnoprimska mrežna regionalna razvojna agencija (2006): Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013.
- Statistični urad Republike Slovenije (2014): Podatkovni portal SI-STAT, dostopen na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp> (2. 10. 2014).
- Urad za makroekonomske analize in razvoj, Delovni zvezek 5/2012 – regionalni pogledi, Janja Pečar, Ljubljana 2012.
- Vlada RS (2012): Strategija razvoja slovenskega turizma za obdobje 2012–2016, Ljubljana.
- Vlada RS (2013): Izhodišča za pripravo Strategije razvoja Slovenije 2014–2020, Ljubljana.

